

NOVEMBER 2015
NUMMER 4

SIGNATUR

INSPI

s. 27–42 /

s. 24 /

IDEER

En god idé og et kaffemøde kan styrke virksomhedens CSR-indsats.

s. 46 /

DIGITALISERING

Den stigende digitalisering af revisorbranchen kommer til at udfordre.

s. 48 /

VÆRDISKABENDE

Gastro-iværksætteren Claus Meyer sætter pris på en revisor, der skaber værdi.

Revision reducerer usikkerheden i ulandsprojekter

Revisor har en vigtig rolle i at sikre, at ulandsbistanden virker.

s. 20 /

DANSKE
REVISORER

FSR*

BLUEGARDEN LØNPARTNER

Et komplet koncept til dig der laver løn for andre

Bluegardens Lønpartnerkoncept er til dig, der administrerer løn for andre, og som gerne vil udvikle både din og dine kunders forretning.

Du får Danmarks mest anvendte lønsystem. Med faglig inspiration og rådgivning er du klædt på til de udfordringer, du møder i hverdagen – og så kan du give dine kunder den bedste service.

Bluegarden – gi'r muligheder

Få mere at vide på **72 27 91 11**
eller **bluegarden.dk/partner**

BLUEGARDEN

INDHOLD

s. 12 /

ACCOUNTANTS ABROAD

Korruption, kultur og et nyt perspektiv. Det er nogle af de ting, danske revisorer stifter bekendtskab med, når de tager deres karriere udenlands.

s. 16 /

DANICA PRISEN FEJLER JUBILÆUM

FSR – danske revisorer og Danica Pension har i 25 år hædret de revisorstuderende, der har skrevet Danmarks bedste og mest nytænkende kandidatafhandling.

s. 52 /

DET RUNDE PORTRÆT

Registreret revisor og medejer af Møller og Madsens revisionselskab i Slagelse Helle Ebsen fylder 50 år i det nye år.

s. 04 / Leder
Revisorerne er en gevinst for det danske samfund.

s. 06 / Medlemsnyt
På Business Hack viste det sig, hvordan man kan få glæde af offentlig regnskabsdata.

s. 08 / Hotline
Læs om aktuelle spørgsmål og svar fra FSR – danske revisors faglige hotline.

s. 10 / BAROMETER
Selvom størstedelen af de danske årsregnskaber stadig bliver revideret, er der et støt stigende antal regnskaber, der ikke revideres.

s. 12 / Accountants abroad
Korruption, kultur og et nyt perspektiv. Det er nogle af de ting, danske revisorer stifter bekendtskab med i udlandet.

s. 16 / Danica Prisen fejrer jubilæum
FSR – danske revisorer og Danica Pension hædret endnu engang de revisorstuderende, der har skrevet Danmarks bedste specialer.

s. 20 / Revision reducerer usikkerhed
Ved revision af ulandsprojekter har revisor især fokus på kvaliteten af den udenlandske revision.

s. 24 / En god idé kan styrke virksomhedens CSR
Hos Plan Danmark har man etableret et samarbejde med en række forskellige danske virksomheder.

s. 29 / INSPI
Har en afkræftende konklusion eller manglende konklusion forrang?

s. 32 / INSPI
Bør goodwill afskrives - eller blot testes for værdiforringelse?

s. 36 / INSPI
ATP-dommen - hvad sker der egentlig?

s. 38 / INSPI
Hvornår kan ledelsen ifalde ansvar?

s. 44 / Forandringer taler to sprog
Udvikling er virksomhedens natur, og forandring er forudsætningen for udvikling.

s. 46 / Digitalisering af revisorbranchen
Revisorbranchen skal brande sig selv på deres troværdighed, mener Tonny Thierry Andersen.

s. 48 / Revisor skal være værdiskabende
Claus Meyer lægger vægt på en revisor, der først og fremmest er optaget af at skabe værdi for sin kunde frem for sig selv.

s. 50 / Mærkedage
Fødselsdage, jubilæer og nyheder.

s. 52 / Det runde portræt
Registreret revisor og medejer af Møller og Madsens revisionselskab i Slagelse Helle Ebsen fylder 50 år i det nye år.

s. 54 / Boganmeldelse
Fagkonsulent i FSR – danske revisorer Henrik Carmel anbefaler bogen International Skatteret.

VED JENS OTTO DAMGAARD, FORMAND, FSR – danske revisorer
& CHARLOTTE JEPSEN, ADM. DIREKTØR, FSR – danske revisorer

Revisorerne er en gevinst for det danske samfund

Revision er under pres – både i markedet og blandt politikerne. Det er egentlig underligt, for værdien af revision burde ikke være til diskussion.

Revisor kontrollerer, at virksomhederne på en lang række områder følger de regler, som de skal, og at regnskabet ikke er et skønmaleri eller skjuler vigtige informationer. Revisorerne arbejder forudsætningen for, at investeringer og den indbyrdes samhandel mellem virksomhederne kan fungere gnidningsfrit, og at virksomhederne ikke skal bruge penge på eget detektivarbejde, når de indleder relationer med nye samarbejdspartnere eller skal investere.

Og statskassen og de offentlige myndigheder har stor gavn af revisorerne arbejde, når revisorerne i forbindelse med revisionen kontrollerer, om skattereglerne bliver overholdt, eller der er væsentlige fejl i de skattemæssige poster i årsregnskabet.

Alligevel er det sket flere gange, at ellers indsigtfulde politikere er faldet for fristelsen og har sat lighedstegn mellem revisionspligt og administrative byrder. For eksempel da forhenværende økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager kom for skade at sige, at *"en krone sparet på din revisorbistand eller din advokatregning. Det er også en krone på bundlinjen, som skal investeres og få virksomheden til at vokse"*.

Det er baggrunden for, at foreningen i dette efterår udsender en række analyser, som på hver deres måde viser værdien af revision og revisorerne arbejde. For eksempel at der i 2014-regnskaberne er givet over 6.500 supplerende oplysninger om ulovlige aktionærlån, som repræsenterer et samlet beskatningsgrundlag på næsten 1½ mia. kr. At staten mister skatteprovenu, og at renterne på ekstern gæld hurtigt overstiger udgiften til revision, når virksomhederne fravælger revisoren. Eller at revisorerne, inden virksomhedernes regnskaber bliver forsynet med en påtegning, foretager omfattende korrektioner af fejl i forbindelse med gennemgangen af regnskaberne.

Vi er ikke i tvivl. Det koster at vælge revisionen fra. Det vil også være vores budskab til Folketingets politikere, når de i indeværende folketingssamling skal beslutte sig for, om grænsen for revisionspligt skal løftes endnu højere op. Hvor grænsen for revisionspligt skal ligge, det er en politisk afgørelse. Vi vil bare i al stilfærdighed og med saglige analyser gøre opmærksom på, at det er nødvendigt at sætte noget andet i stedet, hvis man vil bevare den transparens og sikkerhed om virksomhederne økonomiske forhold, som revisionen giver. •

Hjælp dine klienter til at gro

Factoring optimerer likviditeten og frigiver ressourcer hos dine klienter, så de kan fokusere på vækst og udvikling. På alfinans.dk kan du se mere om, hvordan dine klienter kan få gavn af factoring. Du er også velkommen til at kontakte os på 43 24 49 90, hvis du har spørgsmål.

Business Hack 2015: Bedre brug af regnskabsinformation

Der er ikke mangel på ideer til, hvordan man kan få mere glæde af de offentlige regnskabsdata. Det viste sig ved Business Hack 2015, hvor to døgn intensivt arbejde gav meget konkrete resultater.

Tekst/ **Henrik Carmel,**
fagkonsulent FSR – danske revisorer

Kan man på halvanden dag udvikle nye og innovative IT-løsninger på baggrund af regnskabsdata? Det spørgsmål gav mere end 60 it-udviklere, talnørdere, revisorer, bankfolk og forretningsudviklere svaret på den 23. og 24. oktober. Over cirka 30 timer arbejdede de intensivt for at udvikle prototyper til nye løsninger under Business Hack 2015. FSR – danske revisorer stod bag sammen med Erhvervsstyrelsen og DTU.

Der er mange tilgængelige data om danske selskaber, eksempelvis deres ejere, ledelse og naturligvis regnskabstal, men hvordan kan man udnytte den information mere effektivt? Før Business Hack blev afviklet var der indkommet en række forslag til konkrete måder at udnytte regnskabstal og andre data på.

Bankmand: Arbejdsformen var den virkelige gevinst

En af deltagerne var Timm Jeppesen, senior-konsulent hos Nordea Bank. Han havde budt ind med en todelt case fra Nordea, som en gruppe på ni mand kastede sig ud i at løse under dette 'hackathon'. Timm Jeppesen har taget flere øjenåbnere med sig fra de in-

tensive arbejdsdage. Den største var, hvor langt det egentlig var muligt at komme med et it-projekt på bare halvanden dag. Timm Jeppesens gruppe nåede at fremstille en fungerende prototype, der for en virksomhed lister potentialet i forskellige finansieringsformer og investeringsmuligheder ud fra virksomhedens nøgletal. En bank kan med værktøjet sammenkæde eksterne regnskabsdata med interne data og kortlægge finansielle behov hos virksomheder.

"Måden, vi arbejdede på, hvor der blev sammensat en gruppe af forskellige faggrupper – programmører, kreative hoveder, regnskabsfolk og forretningsudviklere – som stod med ét fælles projekt, var enormt effektiv. Den kontinuerlige og direkte feedback skabte et meget smidigt arbejdsmiljø," siger Timm Jeppesen og uddyber:

"Når vi sætter folk direkte sammen, kan vi bryde ind i nye strukturer og udvikle i en uafbrudt strøm, hvilket giver et andet tempo, end når projekter under udviklingen skal forbi flere afdelinger i virksomheden. Når faggrupperne kommer så tæt på hinanden, kan vi lave ting hurtigere, og det har været en øjenåbner for mig."

Vinderprojektet: Netværk som indikator for vækstpotentialet

På andendagen af Business Hack skulle et

dommerpanel udpege vinderprojektet. Sejren gik til en gruppe, der havde udviklet en model for, hvordan man ved at analysere en virksomheds netværk og ledelse, kan få en indikator for virksomhedens fremtidige vækstmuligheder. Et værktøj, der kan bruges til eksempelvis at afdække nye investeringsmuligheder.

Erhvervspolitisk direktør i FSR – danske revisorer Tom Vile Jensen noterer sig den store interesse for regnskabernes konkrete brugsværdi.

"Business Hack 2015 fik sat fokus på hvilke muligheder, der ligger i at benytte regnskabstal og virksomhedsdata til forskellige analyseformål. De mange ideer kan tages som udtryk for, at regnskaberne kan bruges til meget mere, end de fleste umiddelbart forestiller sig. For revisorbranchen er det helt centralt, at regnskabernes værdi på denne måde kommer til at træde klart frem. Vi er meget tilfredse med, at både udviklerne og folk, der arbejder med regnskabstal professionelt, viser denne interesse for at benytte sig af de offentlige tilgængelige informationer om danske selskaber," siger Tom Vile Jensen. •

Læs mere på <https://businesshack2015.wordpress.com/> om de færdige forslag og prototyper

Er du verdensmester i Tetris?

Eller elsker du bare følelsen, når brikkerne falder på plads? Med budget123+ samler du nemt brikkerne på tværs af virksomheder, og får ét konsolideret overblik.

Det ta'r kun 10 minutter

budget123+ er et nyt program, der hurtigt og sikkert hjælper dig med at konsolidere flere virksomheder. På 10 minutter har du samlet alle tallene – og de overskuelige og fleksible rapporter er klar.

For både store og små

Med budget123+ er konsolidering blevet så nemt, at alle kan være med. Uanset om det er få eller mange virksomheder, så vil budget123+ spare dig for en masse arbejde – samtidig med, at du får et overblik, der giver værdi.

På tværs af forskelle

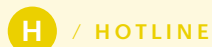
Forskellige valutaer, sprog, kontoplaner og regnskabssystemer? Ikke noget problem! Med budget123+ får du let og hurtigt kontoplaner og indregningskurser til at falde i hak – og så er rapporterne klar.

Overblik med zoom

budget123+ samler dine budget- og regnskabstal på ét sted. Så du opnår en præcis sporbarhed – samtidig med at du frit kan zoome ind og ud fra detalje til helhed, fra den enkelte virksomhed til det samlede resultat.

Hør mere om budget123+ og konsolidering
på **21851865** eller **budget123@budget123.dk**

budget123+
OVERBLIK TIL OVERSKUD

VED JAN BRØDSGAARD & ROBERT FOSBO *FSR – danske revisorer*

Registrering af revisionsvirksomheder i Revireg

Jeg driver et mindre revisionsfirma, hvor jeg afgiver erklæringer uden sikkerhed og i øvrigt udfører andre opgaver uden erklæringer. Hvis jeg afmelder min virksomhed i Revireg, må jeg så underskrive erklæringer som godkendt revisor?

Så længe du er godkendt revisor og ikke har deponeret din godkendelse, må du gerne benytte din titel som statsautoriseret eller registreret revisor, når du underskriver erklæringer. Men du må kun underskrive erklæringer uden sikkerhed. Dette skyldes, at afgivelse af erklæringer med sikkerhed skal ske via en revisionsvirksomhed, som er registreret i Revireg. Hvis du vælger fortsat at lade revisionsvirksomheden være registreret i Revireg, kan du til enhver tid afgive en erklæring med sikkerhed, når det er relevant. Virksomheden vil så fortsat være omfattet af kvalitetskontrollen. Du kan dog indsende en årlig erklæring om, at virksomheden ikke afgiver erklæringer med sikkerhed, så din virksomhed som udgangspunkt ikke udtages til den ordinære kvalitetskontrol. Hvis du lader din virksomhed afmelde fra Revireg, kan det være nødvendigt at ændre firmanavnet, da den ikke må bruge betegnelsen "godkendt", "statsautoriseret" eller "registreret" revisionsvirksomhed. •

Fravalg af revision i holdingvirksomheder

Jeg er revisor for et holdingselskab, som har to datterselskaber. Ledelsen står over for en beslutning om fravalg af revision. Jeg har hørt, at der er ændret på beregningen af grænserne. Er det korrekt?

Ja, det er korrekt, men det fremgår ikke så tydeligt af årsregnskabsloven. Størrelsesgrænserne i ÅRL § 135 er ikke ændret, og det er fortsat to ud af tre grænser i to på hinanden følgende år, som ikke må være overskredet, for at kunne fravælge revision, det vil sige en balancesum på 4 millioner kroner, en nettoomsætning på 8 millioner kroner og gennemsnitligt antal ansatte på 12. Men når holdingselskaber beregner størrelsen af den samlede "koncern" inklusive associerede virksomheder, skal det ske efter reglerne i ÅRL § 110, stk. 2 eller stk. 3, og disse regler er ændret. Anvendes § 110, stk. 3, medregnes virksomhedernes nettoomsætning og balancesummen uden at eliminere for interne avancer, kapitalandele med videre. Til gengæld forhøjes lovens størrelsesgrænser for balancesum og nettoomsætning med 20 procent, det vil sige, at grænsen for balancesummen stiger til 4,8 millioner kroner og for nettoomsætningen til 9,6 millioner kroner. De nye beregningsregler kan anvendes for regnskaber der slutter 31. december 2015 eller senere. •

Afskrivning på opskrivning

Jeg har læst, at der er ændret i reglerne om opskrivning af materielle anlægsaktiver i årsregnskabet. Er det korrekt forstået, at opskrivningsreserven ikke længere er en bunden reserve?

Materielle anlægsaktiver og visse andre anlægsaktiver kan opskrives til dagsværdi efter ÅRL § 41. Opskrivningen fratrukket udskudt skat skal fortsat bindes på en opskrivningshennælgelse under egenkapitalen. Efter de nuværende regler forbliver hele reserven bundet, uanset at aktivets værdi over årene reduceres med afskrivninger. Efter de nye regler reduceres den bundne reserve, efterhånden som det opskrevne aktiv formindskes med afskrivninger. Reserven reduceres årligt med et beløb svarende til årets afskrivning på opskrivningen, korrigeret for udskudt skat. De nye regler kan anvendes for regnskabsår, der slutter 31.12.2015 eller senere. Reglerne kan anvendes med tilbagevirkende kraft, så også hidtidige bundne reserver for opskrivning kan reduceres. Husk i den forbindelse at iagttage regler for ændring af anvendt regnskabspraksis. •

CVR-nummer på revisors erklæringer

En kollega fortæller, at der er et nyt krav om at oplyse revisionsvirksomhedens CVR-nummer i revisionspåtegningen på årsrapporterne. Årsrapporter, der udarbejdes her på kontoret, indeholder som standard en side med selskabsoplysninger, hvor også revisionsvirksomhedens navn og CVR-nummer fremgår. Er det tilstrækkeligt til at opfylde det nye oplysningskrav?

Revisionsvirksomhedens CVR-nummer skal oplyses i revisors erklæring på årsrapporter, der indberettes til Erhvervsstyrelsen den 1. januar 2016 eller senere. Det fremgår af indsendelsesbekendtgørelsen § 28, stk. 4, og § 34, stk. 2. Kravet gælder ikke blot revisionspåtegninger, men også erklæringer om udvidet gennemgang, review og assistance med opstilling. Erhvervsstyrelsen har i en mail oplyst, at CVR-nummeret skal angives i forbindelse med revisors og revisionsvirksomhedens navn, som fremgår i slutningen af revisors erklæring. Det er således ikke tilstrækkeligt, at revisionsvirksomhedens CVR-nummer fremgår et andet sted i årsrapporten, for eksempel på siden med selskabsoplysninger. Styrelsen arbejder i skrivende stund på en vejledning til indsendelsesbekendtgørelsen. Her vil kravet om revisionsvirksomhedens CVR-nummer også blive omtalt. •

Mange tak for besøget!

Vi har nu været landet rundt for at præsentere vores nye opdateringer i **IT REVISOR**, som har fået en ordentlig omgang med nyt brugerinterface og nye funktioner.

På de fire møder har mere end 250 interesserede fået en grundig gennemgang.

Hvis du af en eller anden årsag er gået glip af denne mulighed, så send en mail til info@focus-it.dk eller ring på **62 21 53 53**

Så sørger vi for, at du også bliver præsenteret for vores nye **facelift!**

43 PROCENT AF DE DANSKE ÅRSREGNSKABER FÅR IKKE EN REVISIONSERKLÆRING

Selvom størstedelen af de danske årsregnskaber stadig bliver revideret, er der et støt stigende antal regnskaber, der ikke revideres. Det medfører blandt andet, at mange af revisors anmærkninger om ulovlige lån ikke kommer til offentlighedens kendskab.

Tekst/ **Thomas Baadsgaard**, analytiker, FSR – danske revisorer

Revision, udvidet gennemgang, review eller assistance. Det er de muligheder danske selskaber står overfor, hvis de ønsker en erklæring fra revisor om deres regnskab. I forbindelse med offentliggørelsen af de danske selskabers 2014-regnskaber har FSR – danske revisorer undersøgt omfanget af revisors forskellige erklæringer. Og hvordan omfanget af erklæringstyperne påvirker antallet af anmærkninger om ulovlige lån.

Blandt 2014-regnskaberne blev 72.785 hverken revideret eller fik foretaget udvidet gennemgang. Ser man kun på den rene revision har 43 procent af selskaberne ikke fået foretaget en revisionserklæring på regnskabet, hvilket svarer til 95.950 selskaber.

En gennemgang af 2014-regnskaberne viser, at 128.201, svarende til 57 procent af de offentliggjorte regnskaber, er blevet revideret; 6.052, svarende til 3 procent af regnskaberne, indeholder en reviewklæring, mens 23.165, svarende til 10 procent, har valgt udvidet gennemgang, der i 2013 blev introduceret som en ny ydelse, der kan vælges af alle selskaber i regnskabsklasse B, uanset om de er revisionspligtige eller ej. Derudover har 42.695, svarende til 19 procent af selskaberne, fået assistance med opstilling af regnskabet, mens 24.038 af regnskaberne ikke indeholder en erklæring fra revisor, svarende til 11 procent.

Sammenlignet med sidste års gennemgang af 2013-regnskaberne er der sket et markant fald i antallet af revisionserklæringer. Samtidig er der dog sket en markant stigning i omfanget af revisors øvrige erklæringstyper.

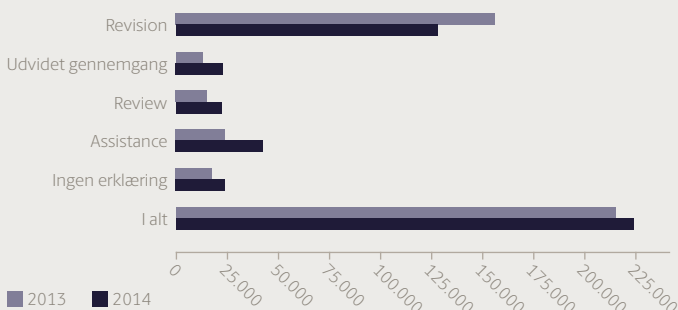
Typen af revisors erklæring har blandt andet stor betydning for, hvilke advarselsflag revisor kan hejse i påtegningen på regnskabet. Eksempelvis skal anmærkninger om ulovlige lån kun gives ved revision og udvidet gennemgang.

6.529 selskaber havde en anmærkning om et ulovligt lån i revisors påtegning på 2014-regnskabet. Det er et fald på 3.456 i forhold til året før, hvor 9.985 selskaber havde en anmærkning om et ulovligt lån. Faldet i anmærkningerne om ulovlige lån skal dog ses i sammenhæng med, at der samlet set har været et markant fald i omfanget af erklæringer, hvor der gives anmærkninger om ulovlige lån.

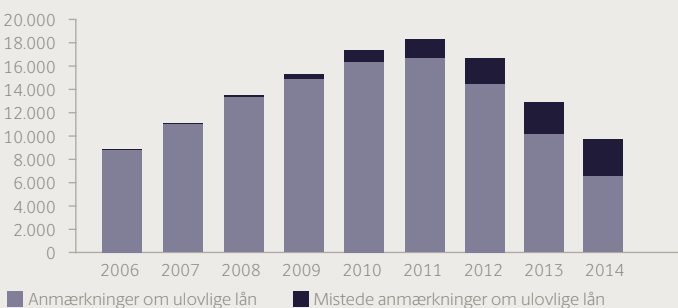
En række regnskaber uden revision eller udvidet gennemgang ville forventeligt have fået en anmærkning om ulovlige lån i påtegningen, hvis de var blevet revideret. Disse bliver dog mistet, fordi revision eller udvidet gennemgang fravælges.

3.139 anmærkninger om ulovlige lån anslås at være mistet blandt de 2014-regnskaber, som hverken fik foretaget en revision eller udvidet gennemgang. Året før anslås det, at 2.712 anmærkninger om ulovlige lån blev mistet. Det anslåede omfang af mistede anmærkninger om ulovlige lån har været støt stigende i takt med, at flere og flere selskaber har fravalgt at få revideret årsregnskabet. •

Fordeling af antal erklæringer i 2013- og 2014-regnskaberne

Udvikling i antal anmærkninger om ulovlige lån og mistede anmærkninger om ulovlige lån

Omfanget af mistede anmærkninger om ulovlige lån estimeres på baggrund af en konservativ vurdering om, at revisor ville give en anmærkning om ulovlige lån i revisors påtegning på regnskabet i en lige så stor andel af selskaberne, som ved revision eller udvidet gennemgang i hvert enkelt år.

Alle har brug for sikker og stabil hosting

Og du kan endda hjælpe dine kunder med at få det

Husk at tjekke at din kundes hostingleverandør...

Kvalitet

...har styr på kvaliteten og orden i maskinrummet. Kig bl.a. efter dokumenterede processer, køleanlæg, brandslukning, 2 separate backup lokationer, nødstrømsanlæg og redundante internetforbindelser.

Gennemsigtighed

...beskriver ydelser forståeligt og lægger relevante data åbent frem. Bed om tilbud, som er sammenlignelige.

Stabilitet

...er en veldrevet virksomhed og stabil samarbejdspartner. Spørg efter regnskaber, forsikringer og going-concern erklæring.

Kontrol

...lader sig kontrollere en gang om året. Kræv at hostingleverandøren bliver set efter i sømmene af en udefrakommende specialist.

Hostingmærket er skabt af Brancheforeningen for IT-hostingvirksomheder i Danmark, BFIH, for at øge kvalitet og sikkerhed i IT-hostingydelser og for at gøre det lettere for køberne og deres rådgivere at vælge den bedste løsning. En ISAE 3402 revisorerklæring er et af kravene til Hostingmærket.

Læs mere på www.hostingmaerket.dk

HOSTINGMÆRKET®

ACCOUNTANTS ABROAD

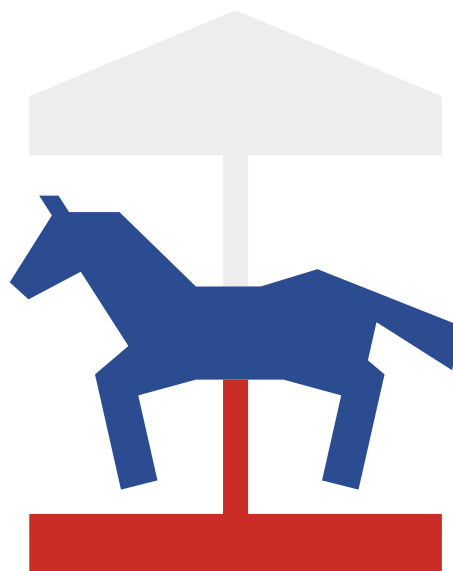
CLAUS NIELSEN, 46 ÅR

Partner og leder af faglig afdeling, KPMG Rusland og CIS, Moskva

Første opgave var en momskarrusel

“Jeg begyndte i KPMG i 1995 i Aalborg og havde et ønske om at komme til udlandet. I 2002 blev jeg udstationeret i London, og i 2005 ringede KPMG Moskva. De havde brug for en faglig person og tilbød et partnerskab. Jeg havde fået blod på tanden i forhold til det internationale, Ruslands økonomi buldrede derudaf, og det var en mulighed for at få en oplevelse, så jeg flyttede til Moskva i januar 2006. I dag sidder jeg i backoffice i vores faglige afdeling, hvor vi blandt andet udvikler lokal guidance og træning baseret på de globale guidelines samt kvalitetssikrer det, der sendes ud af huset.

Man arbejder mere, end man gør i Danmark. De første år herovre lå jeg ikke under 80 timer om ugen – og ”busy season” varede 12 måneder. Det har ændret sig, men arbejdsdagen er stadig lang. Overordnet er opgaverne de samme, som hvis jeg sad i Danmark – nemlig kvalitetssikring, rådgivning og support af vores teams – men fokus er ofte på andre områder. For det første er en stor del af vores kunder endog meget store virksomheder. Endvidere er Rusland og de øvrige lande i CIS (Commonwealth of Independent States – det russiske commonwealth, red.) kendetegnet af omfattende korruption, uigen-nemsigtige ejerstrukturer, transaktioner mellem nærtstående parter og så videre. For eksempel var en af mine første opgaver i Moskva at

kigge på et regnskab for en virksomhed, der ville børsnoteres i London. Efter kort tid gik det op for mig, at virksomheden svindledes – det var en momskarrusel. Der er sket meget siden da, og udviklingen går utroligt stærkt, men her er stadig korruption. Skal du bruge et dokument, kan det købes – nærmest i metroen – og corporate governance er i sin ungdom. Så man skal være meget opmærksom på, om det, man sidder med, giver mening. Som revisor skal man være mere oppe på tæerne her, ens professionelle skepsis er stor, og man skal være mere udfordrende overfor kunderne. Og udfordringen bliver ikke mindre af, at myndighedernes tilsyn med virksomhederne fortsat er langt mindre udviklet end i Danmark og andre vestlige lande.

I den seneste tid er der helt klart skabt et billede i medierne herovre af, at vesten er fjenden – samme billede ses jo i vesten med omvendt fortegn. Jeg bliver overrasket over, at veluddannede folk i firmaet, som har rejst i vesten, ytrer kraftig sympati for Rusland i konflikten. Nationalismen blomstrer, og det kan i nogle situationer være ubehageligt. Så lærer man at holde sin mund. Det er en sørgelig udvikling, hvor ingen vinder. Mange expats, men også mange russere, har forladt landet det seneste års tid, men utryk – det føler jeg mig bestemt ikke.” •

Korruption, kultur og et nyt perspektiv. Det er nogle af de ting, danske revisorer stifter bekendtskab med, når de tager deres karriere udenlands. Læs med her og mød tre revisorer, der tog passet og professionen med til udlandet.

Tekst/ **Anders Birch Breuning**, Magasinværkstedet

JØRGEN PETER BANKE, 34 ÅR
Koncernregnskabschef, Schibsted Classified
Media, Barcelona, Spanien

Intet sprog, intet job, men en billet til Barcelona

“Jeg boede i Aarhus og arbejdede ved PWC, men min kæreste var fra Barcelona. Rejseriet frem og tilbage fungerede ikke i længden, hvis vi skulle have en "normal" hverdag sammen. Jeg har altid ønsket at komme til udlandet og prøve mig selv af. Så i 2012, cirka 3 måneder efter, at jeg var blevet statsautoriseret, flyttede jeg til Barcelona uden at have et job eller at kunne tale spansk. Beslutningen om at opsiges jobbet og flytte var bestemt ikke uden bekymringer, men jeg havde fremsendt mit CV til et par rekrutteringsfirmaer og fået god respons, så jeg tænkte, at det nok skulle gå. Desuden havde PWC sagt, at jeg var velkommen der, hvis det ikke gik.

Efter tre uger fik jeg job som regnskabschef for den norske del af en international virksomhed med finansielt shared service center i Barcelona. Det er en international by, så man kan finde job uden at kunne spansk. For to år siden skiftede jeg til min nuværende stilling i Schibsted Classified Media, som er en norskejet international online annoncevirkomhed. Opgaverne ligner dem, jeg ville løse, hvis jeg havde en lignende stilling i en international virksomhed i Danmark: koncernregnskab, skat og selskabsret og relateret assistance til de lokale datterselskaber i Europa, Asien og Latinamerika. Jeg er ikke gået efter et job som revisor hernede. Selvom regnskabsreglerne for store

virksomheder, IFRS og revisionsstandarden i høj grad er ens, så er der forskelle, når det kommer til SMV'er, skat og selskabsret. Kombineret med sprogbarrieren var jeg indstillet på, da jeg rejste, at jeg nok ikke skulle revidere i Barcelona.

Jeg lærer meget af at være i en virksomhed. Som revisor afleverer man ofte løsningsforslag til en kunde, som så udfører dem. Nu er jeg væsentligt tættere på løsningerne. Jeg ser vanskelighederne ved at føre principperne ud i livet, men jeg ser også resultaterne, og det er en stor tilfredsstillelse.

Som revisor i Danmark lærte jeg, at man ikke skal øse regler ud, når en kunde henvender sig med en udfordring – der skal tilbydes løsninger. Jeg kan se, at den tilgang ikke er så udbredt blandt revisorer og rådgivere i Sydeuropa, og slet ikke blandt revisorer i Latinamerika eller Asien. Men jeg har taget den problemløsningsstilgang med, og den har værdi i hverdagen, når jeg i samarbejde med de lokale rådgivere skal løse internationale udfordringer af regnskabs-, skatte- eller selskabsmæssig karakter. Ledelsen ønsker gode løsninger og tager det naturligvis som en selvfølge, at reglerne overholdes.” •

“Jeg har altid villet udenlands, og jeg har altid kunnet lide London. Atmosfæren i byen er speciel, og den er et af verdens finanscentre. Samtidig var der med dette job mulighed for at berøre mange, større danske virksomheder og virksomhedsledelser.

John Lindegaard

JOHN LINDEGAARD, 44 ÅR

Partner og Chartered Accountant hos Krogh & Partners Limited, London, Storbritannien

Dobbelt autorisation for kundernes skyld

“Jeg kom til Krogh & Partners i 2006 som statsautoriseret revisor og blev partner i 2009. Vi hjælper danske virksomheder af alle størrelser med at etablere sig, herunder assistance med momsregistrering, hvilket tager et par måneder, og arbejdsgivernummer, som er et krav, hvis man har ansatte. Vi støtter vores kunder med regnskabs- og skattemæssig assistance, så de ikke laver unødige fejl i opstartsfasen. Efterfølgende udfører vi revision, assisterer med momsregnskaber, løn og bogføring, og vi rådgiver om moms og skat. Vores fordel er, at vi kender de danske regler, og derfor kan vi forklare og sammenligne de lokale krav og regler med de regler, vores kunder kender fra Danmark.

Jeg vedligeholder min titel som dansk statsautoriseret revisor og er også autoriseret efter de engelske regler. Det kan man blive på flere måder, afhængigt af hvor længe man har praktiseret i Danmark. Jeg fik overført meget af min uddannelse, men skulle også til eksamen i engelsk skat og jura, før jeg blev autoriseret i 2012. Moms er næsten magen til de danske regler, men skat – og specielt personskat – er væsentligt anderledes. Det skulle jeg lige vænne mig til, da jeg ankom. Mine første tre år her var meget oplæring med en stejl læringskurve, for tingene bliver på nogle områder gjort på en anden måde. For eksempel er svartiderne fra de offentlige myndigheder betydeligt

længere. En af vores vigtigste opgaver er at hjælpe med at få hverdagen til at fungere skatte- og regnskabsmæssigt for de virksomheder, vi assisterer. Det kræver en stor allroundviden og kendskab til det engelske regelsæt. Det virker måske underligt at bruge år på at lære det danske regelsæt for derefter at rejse ud og være nødt til at lære et nyt. Men jeg kan godt lide udfordringer.

Jeg har altid villet udenlands, og jeg har altid kunnet lide London. Atmosfæren i byen er speciel, og den er et af verdens finanscentre. Samtidig var der med dette job mulighed for at berøre mange, større danske virksomheder og virksomhedsledelser. Arbejdstiden for mange er længere her, og så er englænderne kendt for at pendle langt for at komme på arbejde. Jeg tager toget sammen med millioner andre, der hver dag tager til og fra finanskvartaleret i London. Det giver nu og da udfordringer, men de bliver opvejet af de tilbud, som London byder på i fritiden: udbuddet af fodbold, sport generelt, musicals og teater er kæmpe stort. Samtidig har jeg mulighed for at se Storbritannien, som er et fantastisk land med en meget varieret natur.” •

Landgreven 4
1301 København K

Tlf. 33 92 84 00

job@rigsrevisionen.dk
www.rigsrevisionen.dk

Cand.merc.aud. til Rigsrevisionen

Vil du være med til at sikre en mere effektiv statslig forvaltning og økonomistyring? Er teamwork, faglig fordybelse og et godt arbejdsmiljø vigtigt for dig? Så er Rigsrevisionen måske noget for dig.

Hvem er du?

Vi søger dig, som er cand.merc.aud. og formodentlig har et par års erfaring fra en finansiell virksomhed, et privat revisionsfirma eller offentlig administration. Det kan også være, at du er nyuddannet. Du er en initiativrig og engageret person med analytisk sans. Samtidig har du overblik og evne til at prioritere dine opgaver. Vi forventer, at du på et selvstændigt og højt fagligt niveau planlægger og gennemfører dine arbejdsopgaver.

Da vi arbejder i teams, er det vigtigt, at du er god til at samarbejde, og at du deler din viden og erfaring med dine kolleger. Vi prioriterer en god kontakt til vores interne og eksterne samarbejdspartnere, så du skal være udadvendt og have gode formidlingsevner. Du formidler komplicerede problemstillinger i et klart sprog, både mundtligt og skriftligt.

Hvem er vi?

Rigsrevisionen er Folketingets uafhængige revision og en del af den parlamentariske kontrol.

Du vil blive en del af årsrevisionen, som er en af hjørnestenene i Rigsrevisionens arbejde. I årsrevisionen gennemfører vi strategiske analyser af alle ministerområder og undersøger virksomhedernes regnskaber, forretningsgange og årlige rapportering af mål og resultater. Vores revision afregnes til klienter og til Statsrevisorerne i den årlige beretning om revisionen af statsregnskabet.

Kompetenceudvikling

Vi prioriterer kompetenceudvikling højt og kan tilbyde gode efteruddannelsesmuligheder. Som ny medarbejder kommer du igennem et 10-dages introduktionsforløb, hvor du sammen med andre nyansatte får en godt indblik i Rigsrevisionens lovgrundlag, opgaver og metoder. Efterfølgende har du gode muligheder for kompetenceudvikling i form af både obligatoriske og valgfrie kurser.

Rigsrevisionen

Som medarbejder i Rigsrevisionen er du selv med til at planlægge dit arbejde. Rigsrevisionen er en fleksibel arbejdsplads, hvor fleksibiliteten går begge veje. Vi er fleksible i forhold til din situation, og samtidig forventer vi, at du træder til, når opgaverne kræver det. Vi har flekstid, så du har mulighed for at skabe balance mellem karriere og fritid. Gennemsnitligt har vi en 37-timers arbejdsuge, men der vil være perioder, hvor der er rigtigt travlt.

Dine løn- og ansættelsesvilkår er efter overenskomst og kvalifikationer. Ved ansættelse skal du fremvise en straffeattest.

Ansøgning

Vi slår løbende vores ledige stillinger op på www.rigsrevisionen.dk. Her kan du også læse nærmere om, hvordan Rigsrevisionen er som arbejdsplads. Hvis du vil vide mere, er du velkommen til at kontakte Helle Jonassen på tlf. 33 92 85 20 eller Samuel Holm på tlf. 33 92 85 18.

Rigsrevisionen er en uafhængig institution under Folketinget. Vi reviderer regnskaber for statslige og statsfinansierede virksomheder og gennemgår regnskaber for virksomheder, hvortil staten yder tilskud o.l.

Vi udfører årsrevision og større undersøgelser. Resultaterne af revisionen offentliggøres i form af notater og beretninger til Folketingets statsrevisorer.

Organisatorisk består Rigsrevisionen af 18 kontorer fordelt på 4 afdelinger med i alt ca. 260 ansatte.

Rigsrevisionen opfordrer alle uanset alder, køn, religion og etnisk baggrund til at søge.

Danica Prisen fejrer 25 års jubilæum

FSR – danske revisorer og Danica Pension har i 25 år hædret de revisorstuderende, der har skrevet Danmarks bedste og mest nytænkende kandidatafhandlinger inden for revision og regnskab.

I år gik den eftertragtede Danica Pris til Samir Karzazi, der gennem et neurovidenskabeligt eksperiment har undersøgt, hvordan kompleksiteten af et regnskab påvirker investorernes kreditvurdering.

OM DANICA PRISEN

Danica Prisen blev stiftet i 1991 med Danica Pension som sponsor. Uddelingen af Danica Prisen sker i samarbejde med FSR – danske revisorer, og prisen uddeles hvert efterår til kandidatafhandlinger på cand.merc.aud.-studiet inden for hovedområderne Revision og Eksternt regnskabsvæsen. Der er i bedømmelsen af afhandlingerne blevet lagt vægt på, om afhandlingen indeholder nytænkning, dokumenterer nye tiltag og forslag til arbejdsmetoder og rapporteringsformer. Afhandlingen kan også indeholde holdninger til såvel nye som gamle normer, standarder og regelsæt inden for det/de beskrevne hovedområder.

Tekst/ **Anne Marx Lorenzen**
journalist FSR – danske revisorer.
Foto/ **Peter Willersted**

Siden 1991 har Danica Pension sammen med FSR – danske revisorer hædret de bedste specialer på cand. merc. aud.-studiet. Og ifølge regionsdirektør i Danica Pension, Stig Christensen er det helt naturligt for pensionsbranchen at støtte op om nyudklækkede revisorer.

"Revisorbranchen har altid været interessant for pensionsbranchen. Mange af vores kunder har en revisor, der er meget tæt på deres virksomheder, og revisoren er ofte en vigtig sparringspartner – også i forhold til pension," forklarer han.

Målet for Danica Pension er at klæde revisorerne på, så de kan rådgive om de udviklin-

ger og ændringer, der sker i pensionsbranchen. Derfor vil de også gerne synliggøre sig over for de unge mennesker, der fremover skal udgøre revisionsbranchen.

"Cand.merc. aud studiet er grundlaget for SR-revisorerne fremadrettet, og derfor synes vi, at vi gerne vil motivere de studerende på netop det studium. Og hvis de tidligt i deres forløb stifter bekendtskab med Danica, så husker de os også fremadrettet og ved, at man kan gå til os," siger Stig Christensen.

Lars Knage Nielsen har været med fra begyndelsen og kan derfor også fejre 25 års jubilæum i år. Han synes, det er spændende at fordybe sig i de forskellige emner, som de studerende tager op:

"Det er en god måde at holde sig opdateret om det, der rører sig i branchen. Der er også stor forskel på, hvor snævre speciale-emnerne er. I

De tre vindere af Danica Prisen 2015. Fra venstre er det Søren og Jan Nielsen, Samir Karzazi og Maibritt Jacobsen.

“

Jeg valgte blandt andet at stille op, fordi jeg vidste, at det, jeg havde skrevet om, var ret specielt og innovativt indenfor netop regnskab og revision, og at ret mange forskere og virksomheder derfor kunne få glæde af resultaterne.

Samir Karzazi,
vinder af årets Danica Pris

år der jo både et speciale, der sætter spot på revisorernes samarbejde med bagmandspolitiet, men også en mere specialiseret afhandling om udvælgelse af stikprøvestørrelser,” siger Lars Knage Nielsen.

Han understreger, at man sagtens kan fornemme, hvilke emner, der optager de studerende, og hvad der er mode-temaet de forskellige år.

Regnskaber og neurovidenskab

Et specialeemne, der i hvert fald ikke tidligere er blevet behandlet af en Danica prisvinder, er, hvilke neuropsykologiske konsekvenser præsentationen af regnskabsdata har på investorer. Netop det emne var omdrejningspunktet for dette års førsteprisvindende speciale skrevet af Samir Karzazi. Og det innovative aspekt af specialet var det, der motiverede den tidligere CBS-studerende:

”Jeg valgte blandt andet at stille op, fordi jeg vidste, at det, jeg havde skrevet om, var ret specielt og innovativt indenfor netop regnskab og revision, og at ret mange forskere og virksomheder derfor kunne få glæde af resultaterne,” forklarer han.

Projektet blev blandt andet finansieret af PwC, og censoren nærmest beordrede Samir til at stille op til Danica Prisen.

Hvad tror du, at du kan bruge anerkendelsen til?

”Danske Banks salgsdirektør har bedt mig holde et foredrag for ledelsen, hvilket er ret stort. Derudover har jeg simpelthen haft så travlt på mit arbejde og nærmest været udenlands siden prisoverrækkelsen, at jeg ikke rigtig har haft tid til at tænke over, hvordan jeg udnytter prisen bedst. Hele min karriere har været baseret på, at ”det ene fører til det andet”, og jeg er da også nået ret langt, mener jeg, så det har været en god strategi for mig indtil nu,” fortæller Samir Karzazi. •

PRISUDDDELINGER

Vinderne af CSR Prisen 2016 med H.K.H. Kronprinsessen og administrerende direktør i FSR - Danske revisorer Charlotte Jepsen.

Kronprinsessen var endnu engang æresgæst ved årets prisuddeling.

Før uddelingen blev der debatteret flittigt ved en række forskellige seminarer.

2015

Efteråret 2015 bød både på uddelingen af CSR Prisen i den store sal på Børsen og uddelingen af årsrapportprisen hos Dansk Industri på Rådhuspladsen.

Novo Nordisk var dette års vinder af førsteprisen ved uddelingen af årsrapportprisen 2015. Her sammen med Tine Roed fra Dansk Industri og Charlotte Jepsen fra FSR - danske revisorer.

Revision reducerer usikkerheden i ulandsprojekter

Revisor har en vigtig rolle for, at ulandsbistanden virker. Ved revision af ulandsprojekter er der især fokus på kvaliteten af den udenlandske revision. Deloitte tager en række forholdsregler for at sikre den.

Tekst/ **Lone Schrøder Jeppesen**,
freelancejournalist.

Illustration/ **Daniel Zender**

Ulandsprojekter foregår ofte i udviklingslande, hvor korruption kan være udbredt. Den særlige udfordring ved at revidere projekter, der er finansieret af ulandsbistand, er usikkerheden. Er pengene brugt rigtigt og ikke havnet i lommerne på korrupte bagmænd? Er broen eller skolen rent faktisk bygget? For de lokale er det store penge, der er på spil. Fristelsen til at bruge midlerne på noget andet end det, de var beregnet til, kan være stor. Som revisor kan man ikke være sikker på, at alle transaktioner, der står i regnskabet fra udviklingslandet, har fundet sted i virkeligheden.

"Korruption er en væsentlig forhindring for, at udviklingslande kan udvikle sig. Derfor skal der transparens ind i ulandsprojekterne. Revisor har en helt afgørende rolle i relation til at få ulandsbistanden til at virke," siger professor Kim Klarskov Jeppesen fra Institut for Regnskab og Revision ved CBS.

Afrika er den verdensdel, der modtager mest udviklingsbistand fra Danmark. Hovedformålet med revision af ulandsprojekter er at sikre, at tilskudsmodtager lever op til de særlige regelsæt og krav, som stilles af bevillingsgiver. Revisionen er omfattet af god offentlig revisionsskik og herunder forvaltningsrevision.

Tvivlen skal væk

Revisor vurderer omfanget og kvaliteten af den udenlandske revision. Revisors opgave er at undersøge, om de indsendte regnskaber fra udviklingslandet er revideret efter anerkendte internationale standarder (IFAC/INTOSAI), og om regnskabet indeholder væsentlige fejl og mangler. Og at de dispositioner, der indgår i regnskabet, er sket i overensstemmelse med det overordnede formål

med projektet og bevillingen. Vurdering af kvaliteten af den udenlandske revision er den største udfordring, oplever Deloitte.

"Vi baserer vores arbejde på en anden revisors arbejde. Udfordringen er, at der kan opstå usikkerhed om, hvorvidt der er udført det arbejde, der skal til. Den tvivl skal vi have væk," siger statsautoriseret revisor hos Deloitte, Christian Dalmose Pedersen, der er revisor for en række NGO'er, der har projekter i udlandet.

At finde lokale revisorer kan være svært. Et centralt spørgsmål i forbindelse med revision af ulandsprojekter er også, om de udenlandske revisorers kompetencer er til stede. Kulturforskellene er ofte store ikke mindst uddannelsesmæssigt.

Korruption er en væsentlig forhindring for, at udviklingslande kan udvikle sig. Derfor skal der transparens ind i ulandsprojekterne. Revisor har en helt afgørende rolle i relation til at få ulandsbistanden til at virke.

Kim Klarskov Jeppesen,
professor fra Institut for Regnskab og Revision ved CBS

"De interne infrastrukturer i udviklingslandene er svage. Projekterne ligger ofte langt ude i bushen med stor afstand ind til en større by, og det kan være svært at finde revisorer lokalt, der er dygtige og kvalificerede nok til at påtage sig opgaven," siger Peter Skanborg, der er statsautoriseret revisor hos Deloitte med speciale i revision af aktiviteter og projekter i udviklingslandene.

Deloitte vurderer gennem regnskabsmateriale, revisionsrapporteringen og dialogen

“Løsningen kan være at inddrage lokale revisorer i udviklingslandene i yderligere omfang, da det alt andet lige formodes, at de er billigere i drift. Men det ændrer ikke ved, at revisionen er helt central for, at ulandsbistanden fungerer.

Kim Klarskov Jeppesen,
professor fra Institut for Regnskab og Revision ved CBS

med de lokale revisorer, om de har de kompetencer, der skal til. Revisions- og rådgivningshuset samarbejder med såvel internationale revisionshuse, der har kontorer i de pågældende lande, som med lokale revisorer. Om det er den ene eller anden type revisionsfirma, gør en forskel på, hvordan Deloitte går til materialet.

Global eller lokal

Hvis det lokale revisionsfirma er tilknyttet de store internationale revisorfællesskaber, har Deloitte en begrundet forventning om, at der her er højere krav til revisionen i kraft af de fælles standarder, som disse internationale revisorfællesskaber arbejder efter. Er det derimod et lokalt revisionsfirma, er Deloitte mere agtpågivende.

“Det betyder ikke nødvendigvis, at den lokale revisor er dårligere end de globale. Ved vurdering af den lokale revisor lægger vi især vægt på, at den lokale revisor forstår og vil overholde de etiske regler, der er relevante for revisionen, og i særdeleshed er uafhængig. Endvidere ser vi på den faglige kompetence, vores mulighed for at involvere os i den lokale revisors arbejde, og at den lokale revisor arbejder inden for en regulatorisk ramme, hvor der føres tilsyn med revisorer,” påpeger Christian Dalmose Pedersen.

Deloitte stiller ikke krav om hvilken lokal revisor, NGO'erne bruger, men opfordrer dem til at finde deres samarbejdspartnere gennem den danske ambassade eller andre troværdige anbefalinger, så de kan være mere sikre på at få den nødvendige kvalitet. Det vigtigste er, at revisionsfirmaet er troværdigt og har ekspertise inden for revision af projekter på NGO'ens specifikke område. Er kvaliteten ikke i orden, beder Deloitte om, at der bliver skiftet revisor. Det er nødvendigt med en vurdering af, i hvilken grad man kan stole på de lokale revisorer.

“Man skal være sikker på, at de er uafhængige af dem, de reviderer. De må naturligvis ikke

revidere, hvor der er nære bånd til familie og venner, ligesom lokale eller stammemæssige tilhørsforhold kan være problematiske for uafhængigheden. Dette kan være vanskeligt at gennemskue, ikke mindst fordi familiebegrebet er udvidet, og der føles forpligtelse over for en bredere gruppe af slægtninge end i Vesten,” understreger Kim Klarskov Jeppesen.

Deloitte orienterer omgående den pågældende NGO, hvis der er mistanke om svindel med bevillingen, tilsidesættelse af projektaftalen eller lovovertrædelser. NGO'en indberetter herefter mistanken til Udenrigsministeriet.

Hensigtsmæssige instrukser

Deloitte guider de lokale revisorer på vej i form af fornuftige og hensigtsmæssige revisionsinstrukser. Det sikrer, at de er klar over kravene og udfører de rigtige revisionsopgaver.

“Vi udarbejder spørgeskemaer til dem i god tid, så de kan planlægge deres arbejde ud fra vores krav og ønsker. De lokale revisorer skal dokumentere deres arbejde og skrive under på, at de arbejder efter de givne standarder, når de påtegner regnskabet og rapporterer til Deloitte om den udførte revision,” forklarer Christian Dalmose Pedersen.

Kontrollerer kvaliteten lokalt

Når det skønnes hensigtsmæssigt, rejser Deloitte ud og besøger de danske NGO'er, der har samlet deres aktiviteter på egne landekontorer rundt om i verdenen. Det sker som led i en kvalitetskontrol af forretningsgangene på kontoret. Her undersøger revisor NGO'ens regnskabsaflæggelse, økonomistyring og interne kontrol. Samtidig giver det mulighed for at mødes med NGO'ens samarbejdspartnere og de lokale revisorer.

“Vi har et klart indtryk af, at de lokale revisorer går grundigt til værks. Erfaringen er, at revisionen har været tæt på, og at den er meget sub-

stansbaseret. De tager mange stikprøver og ser en masse bilag igennem for at vurdere materialets lødighed, netop fordi der er så stor risiko for svindel,” siger Peter Skanborg, der har revideret ulandsprojekter i 15 år.

Som udgangspunkt rejser han ikke ud til de enkelte projekter, da rejseomkostninger og den arbejdstid, der er forbundet med det, sjældent står mål med størrelsen af projekterne. Teknologisk er der stor forskel på udviklingslande. I nogle lande har man ikke adgang til en computer. I andre er det teknologiske niveau på samme højde som i Vesten. Der bruges andre typer bogføringssystemer end dem, vi kender herhjemme. Men det er sjældent, at der er problemer forbundet med dem, for de er som regel velfungerende. De danske NGO'er arbejder meget professionelt, oplever Deloitte.

“Disse mennesker er dedikerede og viser et stort personligt engagement. NGO'erne er optaget af at finde troværdige samarbejdspartnere, så revisionen foregår på en god måde. For de ved, at det er deres eksistensgrundlag. Hvis der opstår problemer, får de måske ikke projektbevillingen næste gang,” pointerer Peter Skanborg, der betegner sit samarbejde med NGO'er som utroligt spændende.

Færre opgaver

Deloitte forventer færre opgaver med revision af ulandsprojekter i fremtiden, nu hvor regeringen i finansloven for 2016 vil beskære ulandsbistanden med i alt 2,3 milliarder kroner. Generelt vil det lægge pres på revisorerne om at finde besparelser, forventer Kim Klarskov Jeppesen.

“Revisor skal tænke over, hvordan målet nås bedst og billigst. Løsningen kan være at inddrage lokale revisorer i udviklingslandene i yderligere omfang, da det alt andet lige formodes, at de er billigere i drift. Men det ændrer ikke ved, at revisionen er helt central for, at ulandsbistanden fungerer,” fremhæver han. •

Vil du sælge din investeringsejendom?

- ▶ Vi søger til vore tyske investorer alle typer af investeringsejendomme.
- ▶ Beliggenhed i Tyskland eller i Københavnsområdet.
- ▶ Vi har over 30 års erfaring inden for ejendomsinvesteringsbranchen

Læs mere om os her www.ecr-estate.com

ECR ESTATE GmbH - Süderstraße 115, D-24955 Harrislee, Tyskland

En god idé kan styrke virksomhedens CSR

Hos en af verdens største humanitære organisationer, Plan, har man etableret et samarbejde med en række forskellige danske virksomheder. Formålet er at styrke virksomhedens CSR-profil og samtidig hjælpe nogle af de mange børn og unge, der kæmper for et bedre liv i Afrika, Asien eller Latinamerika.

Stifter af Nature Planet Michael Severinsen
sammen med skolebørn i Indonesien.

“ Hvis man står som forælder og skal vælge mellem to tøjdyr og ved, at når man vælger det ene, så hjælper man samtidigt fattige børn med at komme i skole, så håber jeg, at det er det tøjdyr, man vil vælge.

Gwen Wisti, Direktør i Plan Danmark

Tekst/ **Anne Marx Lorenzen**
journalist FSR – danske revisorer.
Foto/ **Privatfoto**

En del af de tøjdyr, som man finder på hyl- den på steder såsom Den Blå Planet eller Zo- ologisk Have, har en lille folder om halsen med Plan Danmarks logo. Tøjdyrene stam- mer fra den danske virksomhed Nature Pla- net, og i den lille folder kan man læse, at 0.30 eurocent af den pris, man betaler for tøjdy- ret, blandt andet går til opførelsen af skoler i Indonesien. Selvsamme land, hvor tøjdyrene produceres.

Nature Planet alene donerede i 2014 en mil- lion kroner til projekter gennem Plan og er blot en af femten virksomheder, der i øje- blikket er såkaldt Corporate Plan Partner. Og ifølge Gwen Wisti, der er direktør i Plan Danmark, har partnerskabet mellem Plan og Nature Planet været meget frugtbart for begge parter:

“Hvis man står som forælder og skal vælge mel- lem to tøjdyr og ved, at når man vælger det ene, så hjælper man samtidigt fattige børn med at komme i skole, så håber jeg, at det er det tøjdyr, man vil vælge. Det giver god mening, at Nature Planet samarbejder med Plan. De producerer deres tøjdyr i Indonesien og bygger samtidig skoler i området, så det hele hænger sammen,” forklarer Gwen Wisti.

Alle kan være med

Men sammenhængen mellem produktion og donation behøver ikke være så oplagt, før det giver mening for en virksomhed at blive Corporate Plan Partner.

Ifølge Gwen Wisti kunne man eksempelvis være en tandlægeklinik, der gerne vil rejse penge til skolestipendier til piger i Afrika.

“Så kunne man sige, at for hver konsultation, går der en 50'er til stipendier til de piger i Zim-

abwe, der normalt ikke fortsætter i skole ef- ter 7. klasse. Den information kan man have stående på hjemmesiden, og man kan faktisk have det stående på en lille folder i klinikens reception. Det kan også blive til en historie i den lokale avis, og man kan have pigernes sko- lediplomer hængende fremme i konsultatio- nen. Der er mange måder, man kan hjælpe på,” forklarer Gwen Wisti.

Plan Danmark samarbejder også med VELUX gruppen, der i stedet for penge har doneret 14.500 solcelle-lamper, så unge iværksættere i Zimbabwe, Zambia og Se- negal får mulighed for at uddanne sig som købmænd og sælge lamperne i deres lokalområder.

Velux har formået at inkorporere sit eget produkt i et af Plans projekter, men selvom man ikke sender sine egne produkter til den afrikanske slum, kan man sagtens tænke sin egen virksomhed ind i et af Plans mange projekter rundt omkring på kloden. Ek- sempelvis kunne et VVS firma sponsorere opførelsen af en nyt latrin i Kenya, eller en tømrervirksomhed kunne donere søm og byggematerialer til en skole i Nepal.

“Der er mulighed for længerevarende samar- bejder som i tilfældet med Nature Planet, men man kan også vælge for eksempel en årlig do- nation. Plan Danmark modtager eksempelvis hvert år en donation fra Legekæden og altid til samme sted,” forklarer Gwen Wisti”

Legekæden promoverer blandt andet deres samarbejde med Plan på deres hjemmeside, men også i deres tilbudsavis og i butikkerne.

Kaffemøde med Plan

Hvis man er usikker på, om man kan blive Corporate Plan Partner, kan man starte med at invitere sig selv på kaffe ved Plan. Og mu- lighederne for at hjælpe er talrige.

“Det vigtigste er, at man kan se et potentiale i det fælles projekt. Så kan vi hjælpe med at

finde noget, der både understøtter ens mission, vision og ikke mindst forretningsgrundlag,” si- ger Gwen Wisti.

For Plan er det vigtigt, at man som virksom- hed ved, at pengene altid kommer det rette sted hen. Derfor modtager man både doku- mentation, rapporter og har selv mulighed for at besøge de projekter, man vælger at støtte.

Derudover får man altid skattefradrag på do- nationer på op til 15.000 kroner, og hvis man derudover bruger partnerskabet aktivt i sin markedsføring, eksempelvis i nyhedsbreve, kan man sidestille det med en reklameud- gift og dermed også få fradrag. Det behøver derfor ikke koste en formue at skærpe sin CSR-profil sammen med Plan Danmark. •

BLIV CORPORATE PLAN PARTNER

Som Corporate Plan Partner får man en individuel aftale, der er tilpasset virk- somhedens økonomi og udviklingsmu- ligheder. Hvis du kender en virksomhed, der vil styrke sin CSR-profil med et part- nerskab med Plan, kan du kontakte Cor- porate Manager i Plan, Marie Hecht: Marie.Hecht@plandanmark.dk

OM PLAN

Plan

Plan International er en af verdens største og ældste humanitære organisatio- ner og arbejder i 52 af ver- dens fattigste lande i Afrika, Asien og Latinamerika.

SMV-Forum 2016

Årets store arrangement for revisorer og rådgivere.

Den 13.-15. januar 2016 slår vi endnu engang dørene op til SMV-Forum. Vær med når foreningen sætter fokus på revisors rolle som rådgiver og revisor for SMV-virksomheder. I løbet af tre spændende dage kan du og dine medarbejdere finde faglig opdatering, inspiration og netværk. Styrk din kundedialog, virksomhedsforståelse og dit samarbejde med kunder i SMV-segmentet.

På SMV-Forum får du og dine medarbejdere:

- Indsigt i nye værktøjer, som løfter kvalitet og effektivitet
- Faglig opdatering fra foreningens bedste formidlere
- Inspiration til dialogen med SMV-kunder om optimering og udvikling.

Læs mere om programmet
og tilmeld dig på **SMV-Forum.dk**

2016

SMV-FORUM*

INSPI

FAGLIGT NYT INDEN FOR REVISION, SKAT,
REGNSKAB OG ØKONOMISK RÅDGIVNING

/ FAGLIGE UDKLIP

JURA THOMAS GJØL-TRØNNING, ADVOKAT OG PARTNER, BECH-BRUUN

**REGERINGENS
LOVPROGRAM FOR
FOLKETINGSÅRET
2015/2016**

I forbindelse med Folketingets åbning tirsdag den 6. oktober 2015 præsenterede regeringen sit lovprogram for folketingsåret 2015/2016. Lovprogrammet indeholder flere lovgivningsmæssige initiativer af betydning på erhvervsområdet.

**1. Ændring af selskabsloven, lov om
erhvervsdrivende virksomheder, lov om
erhvervsdrivende fonde og forskellige
andre love**

Lovforslaget har til formål at gennemføre aftalen om en styrket indsats mod skattely på erhvervsområdet fra december 2014. Lovforslaget vil blandt andet gennemføre dele af 4. hvidvaskdirektiv med henblik på at styrke indsatsen mod økonomisk kriminalitet.

Lovforslaget indeholder blandt andet et forslag om at indføre et register over reelle ejere i selskaber og andre juridiske personer. Dette skal medvirke til at øge gennemsigtigheden og gøre det sværere at gemme sig bag selskabskonstruktioner af forskellig art.

**2. Ændringer af lov om godkendte
revisorer og revisionsvirksomheder
(revisorloven)**

Lovforslaget implementerer ændringerne i EU's 8. selskabsdirektiv samt optioner i EU's forordning om specifikke krav til lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden. Hensigten med EU-reglerne er at regulere rammerne for revisionen af virksomheder af offentlig interesse, det vil sige børsnoterede selskaber, kreditinstitutter og forsikringsselskaber.

Lovforslaget har blandt andet til formål at styrke uafhængigheden i det offentlige tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder, ligesom der indføres whistleblowerordninger i revisionsvirksomhederne og i det offentlige tilsyn.

**3. Ændringer af selskabsskatteloven,
aktieavancebeskatningsloven og forskel-
lige andre love samt ophævelse af lov om
investeringsfond**

Lovforslaget har til formål at foretage en række mindre justeringer af erhvervsbeskatningen med henblik på at tilpasse de danske regler til EU-retten. Lovforslaget vil blandt andet indeholde opfølgning på to domme afsagt af EU-domstolen samt en nedsættelse af udbyttebeskatningen af udenlandske selskaber.

Herudover vil forslaget indeholde forslag om beskatningen af blandt andet foreninger og havne med begrænset indkomst ved salg af el. Der foreslås tillige en teknisk justering af indgrebet mod utilsigtet udnyttelse af virksomhedsordningen. Endelig foreslås investeringsfondsloven ophævet, da ordningen er udfaset.

**4. Ændring af aktieavance-
beskatningsloven**

Lovforslaget har til formål at give mulighed for at donere aktier med succession til en erhvervsdrivende fond med henblik på, at fonden skal drive erhvervsvirksomheden videre. •

/ FAGLIGE UDKLIP

JURA THOMAS GJØL-TRØNNING, ADVOKAT OG PARTNER, BECH-BRUUN

SAFE HARBOR-ORDNINGEN ERKLÆRET UGYLDIG

EU-domstolen erklærede ved dom af 6. oktober 2015 den såkaldte Safe Harbor-ordning ugyldig. Ordningen har været gældende siden EU-Kommissionens beslutning i 2000.

Safe Harbor-ordningen

Persondatadirektivet (og persondataloven) tillader kun overførsel til eller behandling af personoplysninger til et ikke-EU land, såfremt dette land sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau for personoplysninger, svarende til det niveau, der findes inden for EU.

EU-Kommissionen indførte ved beslutning af 26. juli 2000 den såkaldte Safe Harbor-ordning. Ordningen indebar, at nationale tilsynsmyndigheder skulle lægge til grund, at USA generelt sikrer et sådant tilstrækkeligt beskyttelsesniveau for personoplysninger inden for ordningen.

EU-domstolen har ved afgørelsen af 6. oktober 2015 erklæret Safe Harbor-ordningen ugyldig med den begrundelse, at ordningen ikke sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau i forhold til kravene i persondatadirektivet (og persondataloven), når der overføres oplysninger fra EU til USA.

Konsekvensen af EU-domstolens afgørelse

EU-domstolens afgørelse medfører, at alle europæiske virksomheder, der indtil nu har baseret deres overførsel af personoplysninger, herunder eksempelvis personnavne, e-mailadresser, kontaktoplysninger på medarbejdere, kunder eller leverandører, til databehandlere og dataansvarlige i USA på Safe Harbor-ordningen, ikke fremadrettet kan anvende dette grundlag. De virksomheder, der tidligere har benyttet sig af ordningen, er derfor nødsaget til at finde andre løsninger i forbindelse med overførsel af personoplysninger til USA. •

Seniorkonsulent, cand.merc.aud., ph.d., LL.M. **Jesper Seehausen**,
Faglig udviklingsafdeling, Beierholm, ekstern lektor, Institut for
Økonomi og Ledelse samt Juridisk Institut, Aalborg Universitet
og medlem af FSR – danske revisorer's selskabsretsgruppe.

Forbehold i revisions- påtegninger og andre erklæringer på årsrapporter – har en afkræftende eller en manglende konklusion forrang?

Tekst / **Jesper Seehausen**, *cand.merc.aud., ph.d., LL.M., seniorkonsulent, Beierholm*

1. INDLEDNING

Denne artikel indgår i en artikelserie om udvalgte problemstillinger vedrørende forbehold og supplerende oplysninger i revisionspåtegninger og andre erklæringer på årsrapporter, herunder erklæringer om udvidet gennemgang, reviewerklæringer og erklæringer om opstilling af finansielle oplysninger.

Artikelserien omfatter følgende artikler:

Forbehold:

- Hvornår er et forhold væsentligt og gennemgribende? – blev bragt i SIGNATUR nr. 3, 2015
- Har en afkræftende eller en manglende konklusion forrang?
- Hvornår skal revisor anbefale generalforsamlingen ikke at godkende årsrapporten? – bringes i SIGNATUR nr. 1, 2016.

Supplerende oplysninger:

- Hvornår skal revisor give supplerende oplysninger vedrørende forståelse af opgaven, for eksempel revisionen? – blev bragt i SIGNATUR nr. 3, 2015
- Supplerende oplysninger om ledelsesansvar:
 - Hvornår kan ledelsen ifalde ansvar? – se side 38-42 i dette nummer af SIGNATUR
 - Har revisor en aktiv undersøgelsespligt vedrørende forhold, der kan medføre ledelsesansvar? – bringes i SIGNATUR nr. 1, 2016
 - Skal revisor altid give supplerende oplysninger om ledelsesansvar, hvis ledelsen kan ifalde ansvar? – bringes i SIGNATUR nr. 2, 2016
 - Hvor længe skal revisor blive ved med at give supplerende oplysninger om ledelsesansvar? – bringes i SIGNATUR nr. 2, 2016.

I denne artikel besvares spørgsmålet om, hvorvidt en afkræftende eller en manglende konklusion har forrang, hvis der både er grundlag for en afkræftende konklusion som følge af

en væsentlig og gennemgribende uenighed med ledelsen og en manglende konklusion som følge af en væsentlig og gennemgribende begrænsning i revisors arbejde, det vil sige spørgsmålet om, hvorvidt en afkræftende eller en manglende konklusion er "stærkest".

2. HVORNÅR SKAL REVISOR UDTRYKKE EN AFKRÆFTENDE ELLER EN MANGLENDE KONKLUSION?

Revisor skal for eksempel udtrykke en afkræftende konklusion, hvis:

- Revisor tager forbehold for fortsat drift, jævnfør ISA 570, afsnit 21, jævnfør også erklæringsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 4,
- Revisor tager forbehold for indregning eller måling af en eller flere regnskabsposter, regnskabsposten eller -posterne udgør en substantiel del af årsregnskabet, og forbeholdet samtidig vedrører en substantiel del af årsregnskabet, eller
- Revisor tager forbehold for manglende oplysninger vedrørende væsentlig usikkerhed om fortsat drift, jævnfør ISA 570, afsnit 2 og A24.

Revisor skal for eksempel "udtrykke" en manglende konklusion, hvis:

- Revisor tager forbehold for et mangelfuldt bogføringsgrundlag, eller
- Revisor tager forbehold for væsentlige og gennemgribende ledelsespålagte begrænsninger i revisors arbejde.

Hvis revisor tager forbehold for et mangelfuldt bogføringsgrundlag, er det vigtigt, at revisor også overvejer, om bogføringslovgivningen er overtrådt, og om ledelsen kan ifalde ansvar herfor, idet revisor i så fald skal give supplerende oplysninger om henholdsvis overtrædelse af bogføringslovgivningen og ledelsesansvar, hvis der er tale om en revisionspåtegning eller en erklæring om udvidet gennemgang, jævnfør erklæringsbekendtgørelsens § 7, stk. 2 og § 9, stk. 1, nr. 7, jævnfør – for så vidt angår erklæringer om udvidet gennemgang – også FSR – danske revisorerers standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter årsregnskabsloven (ÅRL) afsnit 78, men ikke hvis der er tale om en reviewerklæring eller en erklæring om opstilling af finansielle oplysninger.

Hvis revisor tager forbehold for væsentlige og gennemgribende ledelsespålagte begrænsninger i revisors arbejde, er det tilsvarende vigtigt, at revisor også overvejer, om ledelsen kan ifalde ansvar for overtrædelse af selskabsloven (SL), idet revisor i så fald skal give supplerende oplysninger om ledelsesansvar, hvis der er tale om en revisionspåtegning eller en erklæring om udvidet gennemgang. Erhvervsstyrelsen kan i denne situation give – og har også en vis praksis for at give – selskabet pålæg om at udarbejde og indsende en ny årsrapport med en revisionspåtegning uden en manglende konklusion, jævnfør ÅRL § 161, nr. 3. I modsat fald kan Erhvervsstyrelsen sende selskabet til tvangsopløsning ved skifteretten, jævnfør ÅRL § 150, stk. 3, 2. pkt. og SL § 225, stk. 1, nr. 1.

3. KAN DER OVERHOVEDET VÆRE GRUNDLAG FOR BÅDE EN AFKRÆFTENDE OG EN MANGLENDE KONKLUSION?

Det første spørgsmål, der skal besvares, er, hvorvidt der overhovedet kan være grundlag for både en afkræftende og en manglende konklusion.

Der kan efter forfatterens opfattelse godt forekomme situationer, hvor der er grundlag for både en afkræftende og en manglende konklusion. Dette vil for eksempel være tilfældet, hvis revisor tager forbehold for fortsat drift, for eksempel som følge af væsentlige efterfølgende begivenheder, der truer virksomhedens fortsatte drift, og samtidig tager forbehold for et mangelfuldt bogføringsgrundlag. I denne situation er der både grundlag for en afkræftende konklusion som følge af forbeholdet for fortsat drift og grundlag for en manglende konklusion som følge af forbeholdet for det mangelfulde bogføringsgrundlag.

4. ERKLÆRINGSBEKENDTGØRELSEN OG -VEJLEDNINGEN SAMT ERKLÆRINGSSTANDARDERNE

Spørgsmålet er så, om revisor i sådanne situationer skal udtrykke en afkræftende eller en manglende konklusion, idet revisor ikke kan udtrykke både en afkræftende og en manglende konklusion – eller sagt på en anden måde: om en afkræftende eller en manglende konklusion har forrang.

Hverken erklæringsbekendtgørelsen eller -vejledningen indeholder bestemmelser eller afsnit, der kan bidrage til en besvarelse af dette spørgsmål. Det samme gælder ISA 705, FSR – danske revisorerers standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter ÅRL, og ISRE 2400.

5. AFGØRELSE FRA REVISORNÆVNET

Revisornævnet har derimod truffet afgørelse i to sager, der i et vist omfang kan bidrage til en besvarelse af spørgsmålet. I det følgende omtales disse afgørelser.

I Revisornævnets kendelse af 29. juni 2011 i sag nr. 51-2010, der er indbragt af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, fremgik det såvel af det begrundede forbehold som de supplerende oplysninger i revisionspåtegningen på årsrapporten 2008 for A ApS, at de indklagede var uenige med ledelsen i, at årsrapporten var aflagt under forudsætning af fortsat drift. Konsekvensen af et forbehold for, at årsrapporten var aflagt under forudsætning af fortsat drift, var, at årsrapporten i stedet burde have været aflagt efter andre regnskabsprincipper, for eksempel realisationsprincipper, end de regnskabsprincipper, der sædvanligvis anvendes af virksomheder i fortsat drift. Et forbehold for, at årsrapporten var udarbejdet under forudsætning om fortsat drift, måtte anses for gennemgribende, og Revisornævnet fandt, idet selskabets aktiver og forpligtelser ville kunne påvirkes afgørende ved regnskabsaflæggelse efter andre regnskabsprincipper end de anvendte, at de indklagede – som offentlighedens tillidsrepræsentanter – burde have udtrykt en afkræftende konklusion. De indklagede havde herved overtrådt reglerne om god revisionsskik.

Et andet klagepunkt vedrørende nedskrivning af handelsejendomme og værdiansættelse af kapitalandele kunne ikke bedømmes særskilt, idet Revisornævnet fandt, at forbeholdet for, at årsrapporten var aflagt under forudsætning af fortsat drift, burde have ført til, at de indklagede havde udtrykt en afkræftende konklusion.

Det forhold, at regnskabslæserne, herunder en journalist fra Børsen, kunne afkode revisionspåtegningen, kunne efter Revisornævnet ikke føre til et andet resultat.

I denne afgørelse udtalte Erhvervs- og Selskabsstyrelsen blandt andet følgende:

"Revisorerne skulle i det mindste have afgivet en afkræftende konklusion som følge af revisorernes uenighed med ledelsen i forudsætningen om virksomhedens fortsatte drift, og

revisorerne burde have overvejet ikke at afgive en konklusion i revisionspåtegningen."

Denne udtalelse indikerer umiddelbart, at i hvert fald den tidligere Erhvervs- og Selskabsstyrelse var af den opfattelse, at en manglende konklusion har forrang for en afkræftende konklusion, jævnfør formuleringen "... i det mindste ...".

I Revisornævnets kendelse af 21. december 2012 i sag nr. 67/2011, der er indbragt af Revisortilsynet, var der blandt andet klaget over, at indklagede i to tilfælde havde overtrådt erklæringsbekendtgørelsen, idet "... han afgav konklusion i revisionspåtegningen for henholdsvis B ApS og C ApS, selv om han samtidig havde taget et sådant forbehold for væsentlige dele af regnskabet, at en konklusion ikke kunne afgives eller i det mindste kun kunne afgives som en afkræftende konklusion".

Revisortilsynet udtalte blandt andet følgende:

"... [D]er [er] afgivet erklæringer vedrørende B ApS og C ApS med en konklusion, der ikke var i overensstemmelse med de tagne forbehold for bl.a. varekøb og varesalg. Hertil kommer, at forbeholdene angik så væsentlige dele af regnskabet og afspejlede så gennemgribende begrænsninger i revisionen, at revisor i overensstemmelse med RS 701 [nu ISA 705] ... skulle have undladt at drage en konklusion i påtegningerne eller dog have indskrænket sig til en afkræftende konklusion."

Denne klage og udtalelse indikerer umiddelbart, at også Revisortilsynet er af den opfattelse, at en manglende konklusion har forrang for en afkræftende konklusion, jævnfør formuleringen "... eller i det mindste ..." i klagen og formuleringen "... eller dog ..." i udtalelsen.

Revisornævnet udtalte blandt andet følgende:

"Nævnet finder, at de forbehold, som revisor tog i revisionspåtegningerne på årsrapporterne for B ApS og C ApS, omfattede så væsentlige dele af regnskabet, at revisor herefter enten ikke havde grundlag for at afgive en konklusion, eller at han alternativt burde have afgivet en afkræftende konklusion. Revisor findes derfor skyldig i dette forhold."

Denne udtalelse indikerer umiddelbart intet om, hvorvidt en afkræftende eller en manglende konklusion efter Revisornævnets opfattelse har forrang, jf. formuleringen "... alternativt ...". Dette skyldes formentlig, at det for Revisornævnet ikke er afgørende, om en afkræftende eller en manglende konklusion har forrang, hvilket formentlig skyldes, at det som udgangspunkt er uden betydning for sanktionsfastsættelsen, om det er en afkræftende eller en manglende konklusion, der mangler, idet begge dele som udgangspunkt er lige alvorligt.

6. HAR EN AFKRÆFTENDE ELLER EN MANGLENDE KONKLUSION FORRANG?

Spørgsmålet er således stadig, om en afkræftende eller en manglende konklusion har forrang.

Der kan i den forbindelse fremføres to modsatte argumenter:

- På den ene side kan der argumenteres for, at en afkræftende konklusion er "stærkest", idet det fremgår af en sådan konklusion, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede
- På den anden side kan der argumenteres for, at en manglende konklusion er "stærkest", idet en sådan konklusion er udtryk for, at revisor ikke kan revidere årsregnskabet og dermed nå til en konklusion om årsregnskabet. Man kan i den forbindelse spørge, hvordan det i en sådan situation kan fremgå af revisionspåtegningen, erklæringen om udvidet gennemgang eller reviewerklæringen på årsrapporten, at revisor har revideret el-

ler udført udvidet gennemgang eller review af årsregnskabet, blot fordi revisor samtidig tager forbehold som følge af en væsentlig og gennemgribende uenighed med ledelsen.

En afkræftende konklusion har efter forfatterens opfattelse som hovedregel forrang for en manglende konklusion. Det første argument, det vil sige argumentet om, at en afkræftende konklusion er "stærkest", idet det fremgår af en sådan konklusion, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede, vægter således efter forfatterens opfattelse som hovedregel højest.

Der kan dog efter forfatterens opfattelse tænkes undtagelser til denne hovedregel, for eksempel hvis en manglende konklusion skyldes væsentlige og gennemgribende ledelsespålagte begrænsninger i revisors arbejde. I denne situation er det som nævnt vigtigt, at revisor også overvejer, om ledelsen kan ifalde ansvar for overtrædelse af SL, idet revisor i så fald skal give supplerende oplysninger om ledelsesansvar, hvis der er tale om en revisionspåtegning eller en erklæring om udvidet gennemgang.

7. AFSLUTNING

Når dette er sagt, er det dog vigtigt at være opmærksom på, at der – når revisor skal vurdere, om en afkræftende eller en manglende konklusion har forrang – altid er tale om en konkret vurdering. Efter forfatterens opfattelse skal begrundelsen for revisors vurdering i den forbindelse fremgå af revisors dokumentation.

Det er desuden vigtigt at være opmærksom på, at en afkræftende konklusion altid har forrang for en konklusion med forbehold som følge af en væsentlig, men ikke gennemgribende begrænsning i revisors arbejde, ligesom en manglende konklusion altid har forrang for en konklusion med forbehold som følge af en væsentlig, men ikke gennemgribende uenighed med ledelsen. Spørgsmålet om forrang er således alene relevant, hvis der både er grundlag for en afkræftende og en manglende konklusion. •

Ole Steen Jørgensen er chefkonsulent, cand.merc.aud., hos FSR – danske revisorer. Han arbejder til dagligt med faglige spørgsmål inden for regnskab og den finansielle sektor.

Bør goodwill afskrives – eller blot testes for værdi-forringelse?

Den internationale standardudsteder IASB har fornylig færdiggjort et såkaldt Post-implementation Review (PiR) vedrørende IFRS 3 om virksomhedssammenslutninger. Man diskuterer, om goodwill bør afskrives systematisk, eller om de nuværende regler om "blot" at gennemføre nedskrivningstests skal bibeholdes. Debatten har stået på i mange år, og efterlevelse af reglerne om nedskrivninger har fået øget fokus i tilsynsmyndighedernes regnskabskontrol.

Tekst / **Ole Steen Jørgensen**, chefkonsulent, fagligt center, FSR – danske revisorer¹

Baggrund

Ifølge IFRS 3 skal goodwill indregnes til kostpris. Der skal ikke afskrives på goodwill, men goodwill skal mindst én gang årligt undergå en nedskrivningstest med henblik på at fastslå, om der er sket en værdiforringelse. Før indførelsen af den nuværende model for behandling af goodwill i 2004, hvor man lod sig inspirere af amerikanske regler om "kun" at nedskrivningsteste goodwill, anvendtes både afskrivning og nedskrivning ved den regnskabsmæssige behandling af goodwill i de dagældende internationale standarder. I mange nationale regnskabsregler, herunder den danske årsregnskabslov, er der fortsat regler om afskrivning såvel som nedskrivning på goodwill.

Spørgsmålet om, hvorvidt goodwill bør afskrives, har været kontroversielt i mange år. Oplysninger i årsrapporten om goodwill og om den regnskabsmæssige behandling af goodwill anses ofte for at være vigtige for regnskabsbrugere, ikke mindst fordi der kan være tale om store beløb i regnskaberne, jævnfør tabel 1. I de seneste fem år har for eksempel Carlsberg, Falck Holding og TDC forøget deres goodwillposter betydeligt.

Trods talrige bestræbelser findes der stadig ikke en generelt accepteret ideel regnskabsmæssig behandling af goodwill. En analyse, som den europæiske rådgivende regnskabsorganisation EFRAG har udført, peger i retning af en positiv holdning til overvejelser om at genindføre afskrivning af goodwill i Europa. Forfatterne til EFRAG's diskussionsoplæg fra 2014 angiver, at flere undersøgelser identificerer mangler i den nuværende nedskrivningsmodel, og at mo-

dellen kan have spillet en rolle i forbindelse med finanskrisen, idet tab på nedskrivning – blandt andet på goodwill – ofte er indregnet sent. (Se EFRAG, ASBJ og OIC: "Should goodwill still not be amortised. Accounting and disclosure for goodwill", july 2014).

Formålet med diskussionsoplægget fra EFRAG med flere har været at stimulere debatten om regnskabs- og oplysningskrav for goodwill. Goodwill, som er erhvervet ved en virksomhedssammenslutning, udgør en betaling fra den overtagende virksomhed i forventning om fremtidige økonomiske fordele, som ikke kan identificeres og indregnes i andre poster i regnskabet.² I henhold til gældende lovgivning og standarder er det ikke tilladt at indregne internt oparbejdet goodwill. Goodwill opstår således som følge af en transaktion, typisk en virksomhedsovertagelse, og udgør forskellen mellem købsprisen for den erhvervede virksomhed og værdien af de overtagne og identificerbare nettoaktiver.

Det er ikke tilladt at opskrive goodwill, og det er heller ikke tilladt at tilbageføre en tidligere foretaget nedskrivning på goodwill, selvom forudsætningerne bag nedskrivningen ikke længere er tilstede. Regnskabsreglerne for goodwill afviger derfor fra andre poster i regnskabet.

IASB's review af nuværende krav til behandling af goodwill

Den internationale standardudsteder IASB begyndte for nogle år siden at udføre såkaldte Post-implementation Reviews (PiR) af alle nyligt udsendte væsentlige regnskabsstandarder. Formålene med Post-implementation Reviews er at gennemgå de vigtigste problemstillinger, som måtte være identificeret under udarbejdelsen af en standard, og vurdere, om der har været uventede omkostninger eller er opstået uventede problemer i forbindelse med im-

plementeringen af en standard. IASB vil fremover gennemføre PiR af hver ny IFRS eller større ændring, og dette udføres normalt minimum to år efter, at de nye krav er blevet implementeret i årsrapporterne.

I 2013 iværksatte IASB et Post-implementation Review af IFRS 3 vedrørende virksomhedssammenslutninger. IFRS 3 afløste den tidligere standard IAS 22 i 2004 og er senere ændret væsentligt i 2008. PiR'et af IFRS 3 har vist, at der er en fælles holdning i Europa, Japan og andre områder om, at de eksisterende regnskabs- og oplysningskrav for goodwill er problematiske. På baggrund af dette nedsatte EFRAG og standardudstederne i Italien og Japan, OIC og ASBJ, en gruppe med henblik på at vurdere behovet for ændringer i regnskabsreglerne om goodwill. Som et resultat af deres analyse konkluderede gruppen, at genindførelse af afskrivning af goodwill ville være hensigtsmæssigt. Som svar på diskussionsoplægget modtog gruppen 29 kommentarbreve, der dannede baggrund for, at gruppen i februar 2015 udsendte et Feedback Statement. Hovedparten af respondenterne repræsenterede europæiske lande, særligt fra de fire store lande Frankrig, Italien, Tyskland og Storbritannien.

Regnskabsbrugernes holdning til behandling af goodwill

Blandt de fleste respondenter var der enighed om, at systematisk afskrivning af goodwill over en forventet periode var at foretrække. Mange af disse respondenter var generelt enige om behovet for vejledning til at estimere levetiden af den erhvervede goodwill, og mente, at IASB bør udarbejde retningslinjer. Mange respondenter støtter op om en maksimal afskrivningsperiode, men disse har blandede holdninger til, hvad der bør være den maksimale afskrivningsperiode. Generelt forventes goodwill ikke at vare mere end 10 til 20 år.

¹ Med bistand fra stud.merc.aud. Mert Pehlivan og stud.merc.aud. Pernille Lindgren, Fagligt center, FSR – danske revisorer.

² I IFRS 3, appendiks A, defineres goodwill som "Et aktiv, der repræsenterer de fremtidige økonomiske fordele, der hidrører fra andre aktiver, der er overtaget ved en virksomhedssammenslutning, og som ikke identificeres individuelt og indregnes separat".

Tabel 1. Virksomheder med store goodwillposter

VIRKSOMHED	REGNSKABSPRAKSIS	GOODWILL I KR. 2014	ERHVERVET GOODWILL 2010-2014	NEDSKRIVNING PÅ GOODWILL 2010-2014
Carlsberg A/S	IFRS	52.546.000.000	12.246.000.000	91.000.000
ISS A/S	IFRS	22.796.000.000	260.000.000	3.257.000.000
TDC A/S	IFRS	22.004.000.000	7.071.000.000	283.000.000
Lundbeckfonden	IFRS	11.384.000.000	6.759.000.000	-
Falck Holding A/S	IFRS	10.516.000.000	10.464.000.000	-
Danfoss A/S	IFRS	9.957.000.000	6.090.000.000	3.000.000
Danske Bank A/S	IFRS	9.500.000.000	421.000.000	9.261.000.000
DSV A/S	IFRS	7.982.000.000	497.000.000	-
Købmand Herman Sallings Fond	ÅRL	7.548.000.000	8.298.000.000	-
Novo Nordisk Fonden	IFRS	5.809.000.000	5.731.000.000	207.000.000

Kilde: Årsrapporter for årene 2010-2014 samt udtræk fra Experian's database

Nedskrivningstests har ofte været en udfordring i praksis, og derfor opfordres der til en forbedring af retningslinjerne i IAS 36 om nedskrivningstests af anlægsaktiver. Respondenterne havde identificeret en række problemer i forbindelse med den nuværende tilgang og gav nogle forslag til, hvad der bør forbedres. Der var delvist blandede synspunkter om behovet for at forbedre oplysningskrav vedrørende nedskrivningstests. Mange respondenter fremhævede, at behovet for bedre vejledning og oplysninger om nedskrivningstests i væsentlig grad vil falde, hvis IASB genindfører systematiske afskrivninger af goodwill. Mange respondenter mente også, at hvis IASB genindfører systematisk afskrivning af goodwill, skal man kræve det samme for stort set alle immaterielle aktiver. De foreslog, at IASB bør genoverveje kravet om at indregne alle identificerbare immaterielle aktiver i forbindelse med virksomhedssammenslutninger, især hvis IASB beslutter at genindføre krav om af-

skrivning af goodwill. Med andre ord vil der være mulige forenklinger, hvis en pligt til at afskrive genindføres.

Tilsynsmyndighedernes skærpede fokus

Den europæiske værdipapir- og markedstilsynsmyndighed (ESMA) er et formaliseret europæisk samarbejde mellem EU's tilsynsmyndigheder for værdipapirmarkeder med sekretariat i Paris. ESMA erstattede Det Europæiske Værdipapirtilsynsudvalg (CESR) den 1. januar 2011. Det er en af de tre nye europæiske tilsynsmyndigheder oprettet under Det Europæiske Finanstilsynssystem. ESMA har i januar 2013 offentliggjort resultater af en undersøgelse, "ESMA report. European enforcers review of impairment of goodwill and other intangible assets in the IFRS financial statements". Undersøgelsen viste, at det kun var få virksomheder, der havde foretaget større nedskrivninger af goodwill i 2011-årsregnskaberne. Undersøgelsen omfattede 235 IFRS-årsregnskaber for 2011 fra

23 EU-lande. ESMA-undersøgelsen viste, at 36 procent af de undersøgte virksomheder havde indregnet nedskrivninger af goodwill på i alt 40,4 milliarder euro, svarende til 5 procent af den samlede indregnede goodwill per 31.12.2010. 75 procent af de samlede goodwillnedskrivninger i 2011 kunne henføres til 5 procent af de undersøgte virksomheder. Tre virksomheder ud af 235 undersøgte tegnede sig for en meget væsentlig andel af goodwillnedskrivningerne i 2011. Resultatet fik ESMA til at sætte spørgsmålstejn ved, om goodwillnedskrivningerne i 2011-årsregnskaberne reelt afspejlede de vanskelige økonomiske forhold, som virksomhederne var underlagt.

Herudover konstaterede ESMA, at cirka 70 procent af virksomhederne ikke gav tilstrækkeligt brugervenlige oplysninger om ledelsens centrale forudsætninger vedrørende nedskrivningstests. Mange oplyste alene diskonteringsrate og vækstrate, og i mange

tilfælde var oplysningerne ikke tilstrækkeligt virksomhedsspecifikke. ESMA udtrykker en forhåbning om, at undersøgelsen vil tilskynde virksomhederne til at udvise øget grundighed i forbindelse med nedskrivningstests, og i samme forbindelse forbedre overholdelsen af oplysningskravene i IAS 36, Værdiforringelse af aktiver.

De europæiske nationale håndhævere af finansielle oplysninger overvåger og gennemgår regnskaber offentliggjort af udstedere af værdipapirer, der handles på et reguleret marked, og gennemgår, om regnskaberne overholder kravene i IFRS og andre gældende rapporteringskrav, herunder den relevante nationale regnskabslovgivning. Herhjemme blev regnskabskontrollen indtil for et par år siden gennemført af Fondsrådet, der nu er nedlagt, og opgaven varetages nu af Finanstilsynet og Erhvervsstyrelsen med Finanstilsynets bestyrelse som overordnet myndighed.³

Nedskrivninger af goodwill i Danmark

Nedskrivninger af goodwill har herhjemme blandt andet været omtalt i forbindelse med Danske Banks årsrapport for 2014. Goodwill blev i 2014 nedskrevet med 9,1 milliarder kroner på baggrund af forventning om en svagere makroøkonomisk udvikling på længere sigt, herunder udsigten til fortsat lave renter. Nedskrivningen af goodwill vedrørte bankens aktiviteter i Finland, Nordirland og Estland. Nedskrivningen baserede sig på langsigtede vurderinger og var ikke relateret til den forventede kortsigtede udvikling i de respektive forretningsenheder. Goodwillnedskrivningen havde stor effekt på det finansielle resultat, idet resultatet efter skat og efter den store goodwillnedskrivning udgjorde 3,8 milliarder kroner. Goodwill udgør ultimo 2014 i alt 9,5 milliarder kroner, se tabel 1. Ligeledes har ISS nedskrevet betydeligt på goodwill. Det er sket "drypvist" i årene 2010-2014, blandt andet relateret til aktiviteter i Frankrig, Holland og Grækenland.

Også i forbindelse med Årsrapportprisen, som uddeles af FSR – danske revisorer og Dansk Industri, har der de senere år været fokus på den regnskabsmæssige behandling – og især – oplysninger i årsrapporten om nedskrivning af blandt andet goodwill. I 2015 blev Parken Sport & Entertainment tildelt en specialpris for en god og åben beskrivelse af nedskrivninger af goodwill (særligt Fitnessdk). Santa Fee Group var også nomineret til specialprisen for nedskrivningstest på baggrund af nedskrivning af goodwill på 79 millioner kroner, der skyldtes, at det australske marked udviklede sig mere negativt end forventet. I 2012 vandt ISS en specialpris for gode oplysninger om nedskrivning af goodwill på 200 millioner kroner. Denne nedskrivning skyldtes en ændring af diskonteringssatsen i relation til forretningsområdet i Spanien kombineret med den forventede effekt på restaurationsbranchen af den makroøkonomiske udvikling. Carlsberg og Danske Bank var ligeledes nomineret til denne specialpris i 2012. En meget stor del af de tre koncerners aktiver bestod – og består – af goodwill.

I øvrigt har Nykredit for nylig meddelt (november 2015), at koncernen nedskriver et betydeligt beløb på goodwill vedrørende køb af Forstædernes Bank og Totalkredit.

Afslutning

Som påpeget i forbindelse med uddelingen af specialpriser i forbindelse med Årsrapportprisen 2015 har et dansk erhvervsliv, præget af lave vækstrater og ringe appetit på risiko, i sig selv medført, at reglerne om nedskrivningstest af goodwill har haft stort fokus i de senere år. Der er stor forskel på, hvor meget virksomhederne gør ud af omtalen af nedskrivningstests og de anvendte forudsætninger. De internationale standarder på området udgør et meget komplekst regelsæt, der kræver teknisk kompetence at forstå og anvende. Både afskrivninger og nedskrivninger er forbundet med betydelig grad af regnskabsmæssige skøn.

Samtidig er goodwill en regnskabspost med stor effekt på mange årsrapporter.

Det er vanskeligt at vurdere, om IASB vil træffe beslutninger om at genindføre systematisk afskrivning af goodwill. De foreløbige melding tyder på, at IASB i hvert fald overvejer at forenkle reglerne om nedskrivning af goodwill. Men de af EFRAG gennemførte undersøgelser viser en markant holdning på europæisk plan om, at de nuværende regler er for komplekse, og der er stor europæisk opbakning til, at goodwill bør afskrives over et åremål i årsregnskabet. •

³ Finanstilsynets bestyrelse har nedsat et ekspertudvalg til at rådføre sig med om blandt andet regnskabskontrol. Der er hertil blandt andet udpeget tre revisorer og en repræsentant for det akademiske miljø.

Thomas Frøbert, advokat og partner, Bech-Bruun,
og William Sejr-Sørensen, advokat, Bech-Bruun

ATP-DOMMEN – HVAD SKER DER EGENTLIG?

Den 13. marts 2014 traf EU-domstolen afgørelse i den såkaldte ATP-sag (C-464/12) vedrørende den danske implementering af momsfrigørelsen for investeringsforeninger. Som følge af EU-domstolens afgørelse indgik SKAT forlig med ATP i april 2015.

Tekst / **Thomas Frøbert & William Sejr-Sørensen**, advokater,
Bech-Bruun

Hovedspørgsmålet i sagen var, om pensionskasser kunne være omfattet af momsfrigørelsen for "kollektive investeringsforeninger". EU-domstolen fandt, at dette er tilfældet, når:

- pensionsordningen finansieres af dem, der skal have pensionerne (og dermed afkastet af investeringerne) udbetalt,
- når opsparingen investeres ud fra risikospredningsprincipper, og
- investeringsrisikoen bæres af kunderne.

Afgørelsen har i første omgang betydning for danske pensionskasser og disses leverandører. Pensionskasserne, der typisk ikke

har adgang til at fradrage moms, vil fremtidigt kunne opnå besparelser på forvaltningsudgifter. Samtidig er der adgang til for pensionskasserne at tilbagesøge moms betalt på forkert grundlag.

SKATs reaktion på EU-domstolens afgørelse har været noget vævende – der er på nuværende tidspunkt udstedt to styresignaler vedrørende dommen, og det tredje har været i høring. For at være omfattet af den tiårige forældelsesfrist skal anmodninger om tilbagesøgning af moms være fremsat senest seks måneder efter, at dette tredje styresignal offentliggøres af SKAT.

Samtidig har regeringen i sit lovprogram for 2015/2016 medtaget lov om behandling af afgifter opkrævet med urette, som må forventes blandt andet at vedrøre situationen efter EU-domstolens afgørelse. Hvorvidt det tredje styresignal rent faktisk bliver til noget, eller om situationen afklares ved et lovindgreb, henstår således fortsat i det uvisse.

Uanset hvordan problematikkerne vedrørende håndteringen af den uretmæssigt opkrævede moms i sidste ende skal håndteres, må det anbefales, at de, der har leveret ydelser til pensionskasser, påbegynder arbejdet med:

- opgørelse af tilbagebetalingskravet,
- afklaring af konsekvensreguleringer og mulig lønsumsafgiftspligt som følge af genoptagelsen, og
- fremskaffelse af dokumentation. •

RENTEFRADRAGS- BEGRÆNSNINGER – ÆNDRING AF RENTELOFTSREGLER

*Per 1. marts 2015 trådte en ændring af EBIT-reglen i selskabsskatte-
lovens § 11B i kraft. Ændringen vil medføre, at der ikke sker rentefra-
dragsbegrænsning i fuldt omfang, hvis de nettofi-
nansieringsudgifter, der medtages ved beregningen af årets renteudgifter, består i kurstab
på fordringer, som overstiger de samlede nettorenteindtægter.*

Tekst / **Thomas Frøbert &
William Sejr-Sørensen, advokater,
Bech-Bruun**

Selskabsskatteovens § 11B begrænser sel-
skabers ret til at fradrage nettofinansie-
ringsudgifter til en årligt fastsat procentsats
af den skattemæssige værdi af driftsakti-
verne ved indkomstårets udløb. Reglen fin-
der kun anvendelse, hvis renteudgifterne
overstiger 21,3 mio. kr. Der sker samlet op-
gørelse for sambeskattede selskaber.

Ved opgørelsen af nettofinansieringsud-
gifterne skal blandt andet medregnes skat-
tepligtige kurs-tab og kursgevinster på
fordringer, på gæld og på finansielle kon-
trakter. Ved lovændringen søges det sikret,
at de kurstab på obligationer, som vil opstå
i forbindelse med fremtidige stignin-
ger i det generelle renteniveau, ikke skal med-
regnes i forbindelse med opgørelsen af
årets nettofinansieringsudgifter, og at et
stigende renteniveau derfor ikke indirekte
fører til, at der sker begrænsning af rente-
fradraget hos selskaber, der har beholdnin-
ger af rentebærende obligatio-
ner samtidig med, at der afholdes finansieringsudgifter.

De nettokurstab, der måtte opstå på for-
dringerne, fremføres til modregning i frem-
tidige nettoge-vinster på fordringer samt
til modregning i nettorenteindtægter. Dog
skal kurstab, der opstår på baggrund af en
anskaffelsessum, som er højere end den af-
talte indfrielsessum, ikke kunne fremføres.

Reglen finder anvendelse på indkomstår,
der er påbegyndt efter 1. marts 2015. •

Seniorkonsulent, cand.merc.aud., ph.d., LL.M. **Jesper Seehausen**,
Faglig udviklingsafdeling, Beierholm, ekstern lektor, Institut for
Økonomi og Ledelse samt Juridisk Institut, Aalborg Universitet
og medlem af FSR – danske revisorers selskabsretsgruppe.

Supplerende oplysninger om ledelsesansvar i revisionspåtegninger og erklæringer om udvidet gennemgang på årsrapporter – hvornår kan ledelsen ifalde ansvar?

Tekst / **Jesper Seehausen**, *cand.merc.aud., ph.d., LL.M., seniorkonsulent, Beierholm*

1. INDLEDNING

Denne artikel indgår i en artikelserie om udvalgte problemstillinger vedrørende forbehold og supplerende oplysninger i revisionspåtegninger og andre erklæringer på årsrapporter, herunder erklæringer om udvidet gennemgang, reviewerklæringer og erklæringer om opstilling af finansielle oplysninger. Der henvises til side 29 for omtale af artikelserien.

I artiklen besvares spørgsmålet om, hvornår ledelsen kan ifalde ansvar, hvilket er relevant i relation til supplerende oplysninger om ledelsesansvar.

2. ERKLÆRINGSBEKENDTGØRELSEN

For så vidt angår revisionspåtegninger på årsrapporter, fremgår det af erklæringsbekendtgørelsen, at revisor altid skal give supplerende oplysninger, hvis lovgivningen om bogføring og opbevaring af regnskabsmateriale ikke er overholdt, og den pågældende overtrædelse ikke er uvæsentlig, jævnfør erklæringsbekendtgørelsens § 7, stk. 2. Revisor skal desuden give supplerende oplysninger

om forhold, som revisor er blevet bekendt med under sit arbejde, og som giver en begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar for handlinger eller undladelser, der berører:

- Virksomheden,
- Tilknyttede virksomheder,
- Virksomhedsdeltagere,
- Kreditorer eller
- Medarbejdere.

Herunder skal altid oplyses om overtrædelse af:

- Straffelovens (strfl.) kapitel 28, §§ 276-305 samt skatte-, afgifts- og tilskudslovgivningen,
- Den for virksomheden fastsatte selskabsretlige eller tilsvarende lovgivning eller
- Lovgivningen om regnskabsaflæggelse, herunder bogføring og opbevaring af regnskabsmateriale.

Strfl. kapitel 28, §§ 276-305 omhandler formueforbrydelser.

Den for virksomheden fastsatte selskabsretlige eller tilsvarende lovgivning omfatter for eksempel selskabsloven (SL), lov om erhvervsdrivende fonde (LEF) og lov om visse erhvervsdrivende virksomhed (LEV).

Lovgivningen om regnskabsaflæggelse, herunder bogføring og opbevaring af regnskabsmateriale, omfatter for eksempel årsregnskabsloven (ÅRL) og bogføringsloven (BFL).

Det samme gælder, for så vidt angår erklæringer om udvidet gennemgang på årsrapporter, jævnfør erklæringsbekendtgørelsens § 9, stk. 1, nr. 7, jævnfør § 7, stk. 2, jævnfør også FSR – danske revisors standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter ÅRL, afsnit 78.

For så vidt angår reviewerklæringer på årsrapporter, er der derimod ikke krav om, at revisor skal give supplerende oplysninger vedrørende andre forhold, herunder hverken supplerende oplysninger om overtrædelse af bogføringslovgivningen eller supplerende oplysninger om ledelsesansvar.

Det samme gælder, for så vidt angår erklæringer om opstilling af finansielle oplysninger på årsrapporter, idet der ikke er krav om, at revisor skal give supplerende oplysninger, herunder supplerende oplysninger vedrørende andre forhold, i sådanne erklæringer.

3. HVAD OMFATTER LEDELSEN?

Ledelsen omfatter både den daglige og den øverste ledelse, hvilket – for så vidt angår selskaber omfattet af SL, det vil sige aktieselskaber, anpartsselskaber, herunder iværksætterselskaber, og partnerselskaber – vil sige direktionen og den eventuelle bestyrelse eller det eventuelle tilsynsråd, jævnfør SL § 5, nr. 4, 5 og 20.

4. HVORNÅR KAN LEDELSEN IFALDE ANSVAR?

Supplerende oplysninger om ledelsesansvar omfatter både erstatnings- og strafansvar.

4.1. Erstatningsansvar

For så vidt angår erstatningsansvar, kræver dette ansvar generelt, at følgende betingelser er opfyldt:

- Der skal være lidt et økonomisk tab
- Skadevolder skal have handlet culpøst
- Der skal være den fornødne kausalitet, det vil sige årsagssammenhæng, mellem den culpøse adfærd og tabet
- Tabet skal være adækvat, det vil sige påregneligt, i forhold til den culpøse adfærd.

Culpavurderingen er overordnet en vurdering af, hvorvidt skadevolder har handlet anderledes end en "bonus pater familias", hvilket i denne sammenhæng vil sige en fornuftig og omhyggelig ledelse, ville have handlet i en tilsvarende situation.

4.2. Strafansvar

4.2.1. Generelt

For så vidt angår strafansvar kræver dette ansvar generelt, at følgende betingelser er opfyldt:

- Ansvarssubjektet, hvilket i denne sammenhæng vil sige de enkelte ledelsesmedlemmer, skal have realiseret et strafbart gerningsindhold
- Gerningsindholdet skal være realiseret med den fornødne tilregnelighed

- Der må ikke foreligge en straffrihedsgrund.

Gerningsindholdet er de objektive omstændigheder, der definerer en forbrydelse. Når alle betingelser i en forbrydelses gerningsindhold er realiseret, siges forbrydelsen at være fuldbrydet. Tilregnelighedskravet vedrører derimod ansvarssubjektets subjektive forhold til gerningsindholdet.

Der sondres overordnet mellem følgende grader af tilregnelighed:

- Forsæt
- Uagtsomhed, herunder:
 - Grov uagtsomhed
 - Simpel uagtsomhed
- Hændelighed.

Hændelige forhold straffes kun ved såkaldt objektivt strafansvar – også kaldet strafansvar uden tilregnelighed.

Det fremgår af strfl. § 19, at uagtsomhed kun straffes ved de i loven omhandlede lovovertrædelser, hvis dette er særligt hjemlet. På andre lovovertrædelser er de pågældende straffebud også anvendelige, hvis lovovertrædelsen er begået af uagtsomhed, medmindre det modsatte har særlig hjemmel. Det vil sige, at straffebestemmelser inden for strfl. som hovedregel kun omfatter forsætlige forhold, hvorimod straffe- og strafbelagte bestemmelser uden for strfl., det vil sige i særlovgivningen, som hovedregel både omfatter forsætlige og uagtsomme forhold. Uagtsomme forhold omfatter i den forbindelse som hovedregel både groft og simpelt uagtsomme forhold.

Supplerende oplysninger om ledelsesansvar omfatter som nævnt både erstatnings- og strafansvar. I praksis er det imidlertid relativt sjældent, at revisor giver supplerende oplysninger om, at ledelsen kan ifalde erstatningsansvar. Revisor giver derimod relativt ofte supplerende oplysninger om, at ledel-

sen kan ifalde strafansvar. Dette skyldes formentlig, dels at det i praksis er relativt sjældent, at ledelsen ifalder erstatningsansvar, hvorimod ledelsen på visse områder, for eksempel ulovlige "kapitalejerlån", ikke helt sjældent ifalder strafansvar, dels at vurderingen af erstatningsansvaret, herunder culpa-vurderingen, er en "blødere" og dermed ofte vanskeligere vurdering end vurderingen af strafansvaret, hvor især tilregnelsevurderingen dog også kan give anledning til udfordringer. I det følgende fokuseres der derfor på strafansvaret.

I praksis er det relativt sjældent, at revisor giver supplerende oplysninger om, at ledelsen kan ifalde strafansvar som følge af overtrædelse af strfl. Revisor giver derimod relativt ofte supplerende oplysninger om, at ledelsen kan ifalde ansvar som følge af overtrædelse af særlovgivningen. I det følgende fokuseres der derfor på særlovgivningen, der i princippet omfatter al anden lovgivning end strfl., som indeholder straffe- og/eller strafbelagte bestemmelser.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at straffe- og strafbelagte bestemmelser i særlovgivningen som nævnt som hovedregel både omfatter forsætlige og uagtsomme forhold, og at uagtsomme forhold i den forbindelse som hovedregel omfatter både groft og simpelt uagtsomme forhold.

Følgende særlovgivning omtales kort:

- Skattelovgivningen
- Selskabslovene, det vil sige SL, LEF og LEV
- BFL samt
- ÅRL.

4.2.2. Skattelovgivningen

For så vidt angår skattelovgivningen, fremgår følgende for eksempel af FSR – danske revisors notat om lån til hovedaktionærer, det vil sige (ulovlige) "kapitalejerlån", som foreringen har udsendt i marts 2015:

"Hvis det er relevant, skal revisor ... give 'Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold' om, at selskabets ledelse kan ifalde ansvar for selskabets manglende indeholdelse af udbytteskat eller A-skat og AM-bidrag på udbetalings tidspunktet.

Den praktiske hovedregel er, at revisor ved aktionærlån omfattet af ligningslovens § 16 E skal give supplerede oplysninger om, at selskabets ledelse kan ifalde ansvar for selskabets manglende indeholdelse og indberetning af udbytteskat eller A-skat og AM-bidrag. Dette gælder også, selvom straffebestemmelserne i skattekontrollovens § 14 om forsætlig eller groft uagtsom overtrædelse af indberetningspligten i skattekontrollovens § 7, stk. 1, og § 9 B, stk. 2, og kildeskatteovens § 74 om indeholdelse af A-skat, AM-bidrag og udbytteskat som udgangspunktet medfører strafansvar for selskabet. Ofte vil det dog være tilfældet ved aktionærlån, at det er selskabets ledelse, der har opnået en økonomisk gevinst ved den manglende indberetning/indeholdelse, hvorfor SKAT kan statuere ansvarsgennembrud, hvorved ledelsen ifalder strafansvaret, hvilket begrunder en supplerende oplysning for overtrædelse af kildeskatteoven.

Hvis der i særlige tilfælde foreligger konkrete omstændigheder, der gør, at ledelsen ikke kan ifalde ansvar, skal den supplerende oplysning vedrørende manglende indeholdelse af skatter ikke gives."

Skattekontrollovens (SKL) § 14 er således en undtagelse til hovedreglen om, at straffe- og strafbelagte bestemmelser i særlovgivningen både omfatter forsætlige og uagtsomme forhold, herunder både groft og simpelt uagtsomme forhold, idet denne bestemmelse alene omfatter forsætlige og groft uagtsomme forhold, men ikke simpelt uagtsomme forhold.

For så vidt angår både skattelovgivningen samt afgifts- og momslovgivninger, gælder der i øvrigt det grundlæggende princip, at manglende eller fejlagtig indberetning er

strafbart, hvorimod manglende betaling ikke er strafbart. Manglende betaling kan således ikke isoleret set give anledning til supplerende oplysninger om ledelsesansvar – det kan manglende eller fejlagtig indberetning derimod. Overtrædelse af SKL § 14 er netop udtryk for manglende indberetning.

4.2.3. Selskabslovene

For så vidt angår SL, er hovedparten af loven strafbelagt, idet overtrædelse af hovedparten af lovens bestemmelser straffes med bøde, jævnfør SL § 367, stk. 1. Et selskabs opretholdelse af dispositioner, der er truffet i strid med SL § 206 om selvfinansiering eller SL § 210 om "kapitalejerlån" straffes ligeledes med bøde.

For så vidt angår ulovlig selvfinansiering og ulovlige "kapitalejerlån", bemærkes det desuden, at hvis et selskab har ydet økonomisk bistand i strid med SL § 210 om "kapitalejerlån" (eller SL § 206 om selvfinansiering), skal beløbet tilbageføres til selskabet med en lovpligtig rente af beløbet, medmindre højere rente undtagesvist er aftalt, jævnfør SL § 215, stk. 1. Hvis tilbagebetaling ikke kan finde sted, eller aftaler om anden økonomisk bistand ikke kan bringes til ophør, indestår de personer, der har truffet aftale om eller opretholdt dispositioner i strid med SL § 210 (eller SL § 206), for det tab, som selskabet måtte blive påført, jævnfør SL § 215, stk. 2.

Den lovpligtige rente kan opgøres som summen af Nationalbankens udlånsrente per 1. januar eller 1. juli (p.t. 0,05 procent), tillæg i medfør af rentelovens § 5, stk. 1 og 2 (8 procent) samt tillæg i medfør af SL § 215, stk. 1 (2 procent), hvilket p.t. giver en lovpligtig rente på 10,05 procent.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at SL § 215, stk. 2 ikke er udtryk for, at der påhviler de personer, der har truffet aftale om eller opretholdt dispositionerne, et erstatningsansvar, hvis selskabet lider tab som følge af,

at tilbagebetaling ikke kan finde sted, eller aftaler om anden økonomisk bistand ikke kan bringes til ophør. Bestemmelsen er derimod udtryk for, at der påhviler disse personer en indeståelse, det vil sige en hæftelse på objektivt grundlag, hvis selskabet lider tab. Forskellen mellem erstatningsansvar og indeståelse består i, at indeståelse ikke kræver, at de almindelige erstatningsbetingelser, herunder culpa, er opfyldt. På dette punkt kan indeståelse sammenlignes med objektivt strafansvar, selv om der naturligvis ikke er tale om strafansvar – eller som nævnt erstatningsansvar.

For så vidt angår ulovlige "kapitalejerlån, bemærkes det endvidere, at følgende fremgår af et notat om ulovlige "aktionær-" og "anpartshaverlån" fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (nu Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet) fra 1997:

"Således som bestemmelserne i aktieselskabslovens §§ 115 og 161, stk. 2 [nu SL § 210 og § 367, stk. 1, 2. pkt.] er formuleret, retter de sig tilsyneladende mod selskabet som sådant. Når man imidlertid sammenholder hovedstraffebestemmelsen i § 116 [§ 161], stk. 1 [nu SL § 367, stk. 1, 1. pkt.] med bestemmelserne i § 115 samt forarbejderne til bestemmelsen, kan der ikke være tvivl om, at strafsubjektet er de personer, der udfører den strafbare handling Således må enhver person, som har taget initiativ til eller udvirket ydelsen respektive opretholdelsen af det ulovlige aktionærlån, kunne straffes, såfremt de nødvendige betingelser i øvrigt er opfyldt."

Dette notat er blandt andet baseret på højesteretsdommen UfR 1997.256 H, men er i vidt omfang stadig udtryk for gældende ret.

For så vidt angår LEF, er hovedparten af loven straffelagt, idet overtrædelse af hovedparten af lovens bestemmelser straffes med bøde, jævnfør LEF § 132, stk. 1. Oprethol-

delse af dispositioner, der er truffet i strid med LEF § 87 om uddelinger med videre til stiftere, ledelsesmedlemmer med videre, straffes ligeledes med bøde.

For så vidt angår LEV, er hovedparten af loven straffelagt, idet overtrædelse af hovedparten af lovens bestemmelser straffes med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter strfl., jævnfør LEV § 23, stk. 1, 1. pkt.

4.2.4. Bogføringsloven

For så vidt angår BFL, er hovedparten af loven straffelagt, idet overtrædelse af hovedparten af lovens bestemmelser straffes med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning, for eksempel strfl., jævnfør BFL § 16, stk. 1.

Hvis BFL er overtrådt, den pågældende overtrædelse ikke er uvæsentlig, og ledelsen kan ifalde ansvar for overtrædelsen, skal revisor både give supplerende oplysninger om overtrædelse af bogføringslovgivningen og supplerende oplysninger om ledelsesansvar. Der er i princippet tale om to særskilte supplerende oplysninger, men i praksis kan de to supplerende oplysninger sammenskrives i ét afsnit.

4.2.5. Årsregnskabsloven

For så vidt angår ÅRL, er hovedparten af loven straffelagt, idet overtrædelse af hovedparten af lovens bestemmelser straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter strfl., jævnfør ÅRL § 164, stk. 1, 1. pkt. Medlemmerne af virksomhedens ansvarlige ledelsesorganer straffes desuden med bøde, hvis de har undladt at lade årsregnskabet og et eventuelt concernregnskab revidere, uden at betingelserne herfor er opfyldt, eller de har ladet årsregnskabet og et eventuelt concernregnskab forsyne med en erklæring fra en person, der ikke opfylder betingelserne for afgivelse af erklæringer, medmindre højere straf er forskyldt efter strfl., jævnfør ÅRL § 164, stk. 2, 1. pkt.

Der er i praksis kun i begrænset omfang tradition for at give supplerende oplysninger om ledelsesansvar som følge af overtrædelse af ÅRL. Dette skyldes formentlig, at revisor – hvis der er tale om en væsentlig overtrædelse af ÅRL – skal tage forbehold for overtrædelsen og dermed uenigheden med ledelsen. Der kan dog efter forfatterens opfattelse tænkes undtagelser hertil, for eksempel hvis årsrapporten ikke indeholder en ledelsesberetning, selv om der er krav herom. I denne situation skal revisor efter forfatterens opfattelse give supplerende oplysninger om ledelsesansvar som følge af overtrædelse af ÅRL, idet årsrapporten i så fald mangler en lovpligtig bestanddel, jævnfør ÅRL § 2, stk. 1, nr. 2. Revisor skal derimod ikke tage forbehold, idet det ikke er muligt at lade ledelsesberetningen være omfattet af revisionen eller den udvidede gennemgang af årsregnskabet, medmindre der undtagelsesvist er lovkrav herom. Dette indebærer, at revisor ikke kan – og derfor heller ikke skal – tage forbehold, hvis årsrapporten ikke indeholder en ledelsesberetning, selv om der er krav herom, idet det kun er muligt at tage forbehold vedrørende forhold, der er omfattet af revisionen eller den udvidede gennemgang af årsregnskabet.

Hvis ÅRL ikke er overholdt, kan Erhvervsstyrelsen give – og har også en vis praksis for at give – selskabet pålæg om at udarbejde og indsende en ny årsrapport, der overholder ÅRL, jævnfør ÅRL § 161, nr. 3. I modsat fald kan Erhvervsstyrelsen sende selskabet til tvangsopløsning ved skifteretten, jævnfør ÅRL § 150, stk. 3, 2. pkt. og SL § 225, stk. 1, nr. 1. Det er forfatterens forhåbning, at den praksis, der udvikler sig på dette område, med tiden kan medvirke til at konkretisere, hvornår revisor skal give supplerende oplysninger om ledelsesansvar som følge af overtrædelse af ÅRL, idet det forhold, at Erhvervsstyrelsen giver selskabet pålæg om at udarbejde og indsende en ny årsrapport, taler for, at ledelsen kan ifalde ansvar, og at revisor derfor skal give supplerende oplysninger om ledelsesansvar.

5. ER DET TILSTRÆKKELIGT, AT DER FORELIGGER ET POTENTIET LT LEDELSESANSVAR?

Det er vigtigt at være opmærksom på, at det som udgangspunkt er tilstrækkeligt, at der foreligger et potentielt ledelsesansvar. Det er således som udgangspunkt uden betydning, hvor sandsynligt eller usandsynligt et faktisk ledelsesansvar er, ligesom det som udgangspunkt er uden betydning, i hvilket omfang der på det pågældende område faktisk rejses straffesager. For eksempel blev der tidligere i meget begrænset omfang rejst straffesager vedrørende ulovlige "kapitalejerlån", hvorimod der i dag ikke helt sjældent rejses straffesager på dette område. Der rejses derimod meget sjældent – grænsende til aldrig – straffesager vedrørende for eksempel overtrædelse af kapitaltabsreglerne, jævnfør SL § 119. For så vidt angår skattelovgivningen er der måske en tendens til, at der rejses flere straffesager end tidligere, men faktum er stadig, at langt fra alle straffesager, der i henhold til skattelovgivningen potentielt kunne have været rejst, faktisk rejses.

Det er således som udgangspunkt tilstrækkeligt, at der foreligger et potentielt ledelsesansvar. Dette fremgår direkte af erklæringsbekendtgørelsen, jævnfør formuleringen "... forhold, som ... giver en begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar ...", jævnfør § 7, stk. 1, 2. pkt., jævnfør også FSR – danske revisors standard om udvidet gennemgang af årsregnskaber, der udarbejdes efter ÅRL afsnit 78.

6. AFGØRELSE FRA REVISORNÆVNET

I Revisornævnets kendelse af 11. oktober 2012 i sag nr. 69/2011, der er indbragt af SKAT, udtalte Revisornævnet blandt andet følgende:

"... Revisornævnet [finder], at de indklagede revisorer – som offentlighedens tillidsrepræsentanter – burde have undersøgt forholdet og

givet en supplerende oplysning i revisionspåtegningen om, at ledelsen ikke havde overholdt gældende regler vedrørende rettidig angivelse og betaling af udbytteskat. Udførelsen af revisionen i overensstemmelse med god revisorskik ville således have medført, at de indklagede revisorer havde haft en begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kunne ifalde erstatnings- eller strafansvar.

Den omstændighed, at sagen i forhold til selskabets ledelse af SKAT blev afgjort med en advarsel, kan overfor revisors pligter ikke føre til andet resultat."

I Revisornævnets kendelse af 21. december 2012 i sag nr. 95/2011, der også er indbragt af SKAT, udtalte Revisornævnet tilsvarende følgende:

"Indklagede burde ... have givet en supplerende oplysning i revisionspåtegningen om, at ledelsen ikke havde overholdt gældende regler vedrørende rettidig angivelse af udbytte og betaling af udbytteskat. Udførelsen af revisionen i overensstemmelse med god revisorskik ville således have medført, at indklagede havde haft en begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kunne ifalde erstatnings- eller strafansvar.

Den omstændighed, at SKAT efter det oplyste ikke har gjort ansvar gældende i forhold til selskabets ledelse, kan overfor revisors pligter ikke føre til andet resultat."

Disse udtalelser viser tydeligt, at der er tale om et potentielt og ikke nødvendigvis et faktisk ledelsesansvar.

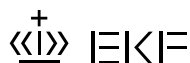
7. AFSLUTNING

Det er forfatterens forhåbning, at yderligere afgørelser fra Revisornævnet med tiden kan medvirke til at konkretisere, hvornår der foreligger et potentielt ledelsesansvar, og dermed hvornår revisor skal give supplerende oplysninger om ledelsesansvar, idet der ellers er risiko for, at revisor på visse områder giver for få supplerende oplysninger

om ledelsesansvar, mens revisor på andre områder giver for mange supplerende oplysninger om ledelsesansvar. •

DER SKAL MERE END PEN OG PASSION TIL AT TEGNE SKIBE TIL DEN CANADISKE FLÅDE

DANMARKS EKSPORTKREDIT

Odense Maritime Technology (OMT) blev i 2010 etableret som udløber af det gamle Lindø Skibsværft. Den fynske virksomhed leverer højteknologisk skibsdesign til kunder overalt i verden. Blandt andet til den canadiske flåde. Inden ordren på 6-8 kystbevogtningsskibe kom i hus, krævede canadierne dog sikkerhed for, at

OMT rent faktisk kunne levere. CEO Kåre Groes Christiansen tog sammen med banken kontakt til EKF, og vi stillede en eksportkautiøn, der garanterede for leverancen. På den måde vandt OMT ordren i konkurrence med langt større udbydere. Hos EKF hjælper vi danske eksportvirksomheder frem i verden. Måske kan vi

også kautionere over for din bank, så du får bedre adgang til kredit. Det kan styrke din konkurrenceevne og give dig mulighed for at tage flere og større ordrer ind.

Se hvordan og læs om andre, vi har hjulpet til succes på ekf.dk eller ring til en af vores rådgivere på 35 46 26 00.

Heidi Fjelsted er redaktør hos Mannaz Nyhedsservices

L / LEDELSE

FORANDRING TALER TO SPROG. HØRER DU DEM BEGGE?

Udvikling er virksomheders natur, og forandring er forudsætningen for udvikling. På trods af det mødes forandringsprocesser oftest med både modstand, utryghed og frygt. Som leder kommer du ikke uden om at udvikle dine medarbejdere og din virksomhed. Læs med og få indsigt i, hvordan du får dine medarbejdere til at arbejde positivt med forandringerne i stedet for imod dem.

Tekst/ **Heidi Fjelsted**, redaktør,
Mannaz Nyhedsservices

Når programme director hos Mannaz Lars Hansen skal zoome ind på forandring, sker det med henvisning til Darwins klassiske udtalelse: "Det er ikke den stærkeste art, der overlever, ej heller den mest intelligente. Det er den, der bedst tilpasser sig forandring".

"Allerede tilbage i 1800-tallet gjorde den engelske naturforsker, kendt for evolutionsteorien, en stor indsats for at fastslå vigtigheden af at tilpasse sig samfundets evige udvikling. Og selv i 2015 holder hans teori i forhold til udvikling på arbejdspladsen," forklarer Lars Hansen.

Men hvorfor volder forandringsprocesser så mange udfordringer for organisationer og ledere, hvis de er en helt naturlig del af frem-skridt og udvikling? "Vi kan sådan set alle sammen godt lide forandringer – men helst dem vi selv finder på. Hver enkelt af os er forskellig fra hinanden, og deraf er vores indre tærskel og behov det også. Som leder er der således mange forskellige niveauer, der skal med i ligningen, når der arbejdes med forandringer," svarer Lars Hansen

Magtforholdet i hjernen er skævt

Yderligere kompliceret bliver det af, at rigtig mange har svært ved at sætte ord på de frustrerede følelser, de netop oplever i forandringssituationer: "Mange af os kender det at kunne "mærke", når noget er galt – uden at vi

nødvendigtvis kan sætte ord på. Det er den limbiske hjerne, der danner de følelser, hvorfra den berømte "mavefølelse" udspringer. Og i det center dannes der ikke sprog," siger Lars Hansen.

For dig som leder betyder det, at du skal hjælpe medarbejderne med at oversætte følelserne fra det limbiske system til rationelle argumenter: "Vores logiske hjerne er nemlig stærk, og rationel tænkning har vi lært at forholde os til gennem livet. Så det er vi gode til at bearbejde sammen," forklarer Lars Hansen.

Derfor bliver modstand som oftest formidlet ud fra de rationelle argumenter ifølge Lars: "Man prøver at oversætte det, man mærker, til en modstand, man kan give udtryk for. For ek-

“ Den logiske hjerne giver dig to informationer i sekundet, mens den såkaldte limbiske hjerne, hvorfra vores følelser udspringer, bombarderer dig med seks milliarder informationer i sekundet.

Lars Hansen, Programme Director hos Mannaz

sempel høres ofte argumenter som; "Det har vi prøvet før – det virker ikke", og "Det er et dumt system" og så videre. Det er beskyttelsesparaden, der ryger op".

Den logiske hjerne taber

Det er også appellen til den logiske hjerne, der alt for ofte dominerer forandringsprocesser, mener Lars Hansen: "Oftentimes er det en meget rationel tilgang til forandringer, hvor den følelsesmæssige dimension bliver totalt overhalet inden om af logiske argumenter. Problemet er bare, at magtforholdet mellem vores logiske og limbiske hjerne er meget skævt. Den logiske hjerne giver dig to informationer i sekundet, mens den såkaldte limbiske hjerne, hvorfra vores følelser udspringer, bombarderer dig med seks milliarder informationer i sekundet. Den logiske hjerne bliver altså hurtigt taberen".

Derfor er det, ifølge Lars Hansen, en indiskutabelt vilkår for ledere, at der er to dele af hjernen: "En leder skal kunne balancere de to dimensioner, så det giver mening på et logisk niveau og samtidig giver et rum, hvor deres følelser kommer med. Det gælder i al ledelse i almindelighed og i særdeleshed i forandringssituationer".

Modstandsniveauer i forandring

I forandringssituationer er modstand mod de nye tiltag ofte en tro følgesvend. Lars Hansen henviser til de tre modstandsniveauer, Rick Maurer har beskrevet som en meget simpel måde at tilgå det på:

"Ud fra de tre niveauer kan man se, hvad der sker i hjernen, og hvilke forhold der skal være opfyldt. Første del er, at man skal forstå hvorfor – det vil sige, at der skal være et rationale, der tilfredsstiller den logiske hjerne. Dernæst skal man kunne se sig selv i det, og man skal kunne lide det – det vil sige, at man skal kunne overskue, hvad man skal gøre anderledes og føle, at man vil være god nok til det. Og endelig skal man have tillid til de mennesker, der gør det ved én".

Værd at bemærke er, at det første punkt tilfredsstiller behovet i den logiske hjerne, mens de to sidste niveauer handler om behovene i den limbiske hjerne, understreger Lars og fortsætter: "Særlig det sidste punkt om tillid er vigtigt. Hvis man ikke har tillid til organisationen eller til den nærmeste leder, er det ofte ikke engang nok, at de øvrige trin er opfyldt – at man forstår det, og at man kan se sig selv i det – så har man ganske enkelt ikke den nødvendige tillid".

Modstand skal frem i lyset

Det vigtigste, når man skaber forandringer, er derfor respekten for, at medarbejderens frustrationer skal kunne luftes i forhold til den kommende forandring, forklarer Lars: "Hvis folk ikke får lov til at sige deres mening om, hvad de er frustrerede over, hegnes det i stedet inde og bliver lukket ud ved kaffemaskinen".

Hvis modstanden ikke er fremme i det åbne, ved ledelsen ikke, hvad de skal håndtere og navigere i: "For det første giver det mulighed for at gå i dialog om modstanden og tage hånd om den. For det andet tager det toppen af modstanden, når man oplever at blive hørt af ledelsen".

Kommunikation af en forandring – hvad er vigtigt?

Når forandringen skal rulles ud i organisationen, foregår det typisk ved, at ledelsen kommunikerer, hvad ulemperne er i dag, og hvad fordelene vil være i morgen.

Ifølge Lars Hansen er den fremlægning akkurat det modsatte af, hvad medarbejderne er optaget af. De vil nemlig fokusere på, hvad ulemperne vil være i morgen, og hvad fordelene er i dag.

"Det handler om fra start at synliggøre prisen for forandringen ved både at fremtvinge potentiale og omkostninger. Det gør, at du forstår dine medarbejdere og interessenter endnu bedre og finder ud af, hvad de mangler for at gå med på forandringen i stedet for at gå imod den," forklarer Lars Hansen. •

SÅDAN BØR DU KOMMUNIKERE MED DINE MEDARBEJDERE OM FORANDRING

1

Hvad vil være en udfordring i den nye måde, vi skal arbejde på?

2

Hvad vil vi komme til at savne fra den måde, vi arbejder på i dag?

3

Til trods for ovenstående: Hvad er udfordringerne ved den måde, vi gør tingene på i dag, og hvorfor er det nødvendigt at ændre dem?

4

Hvad er fordelene i måden, vi vil arbejde på i fremtiden?

OM LARS HANSEN

Lars Hansen er Programme Director hos Mannaz. Han har en baggrund fra den finansielle sektor, hvor han i 17 år har været i forskellige lederroller. De seneste fem år har Lars arbejdet som intern og ekstern konsulent med speciale i implementering af strategien gennem struktur på forandringer og derigennem opnåelse af resultater. Gennemgående for hans arbejde er at skabe tillid i organisationen, så potentialet kan realiseres – dette gennem opbygning af stærke relationer.

Digitalisering kræver en revolutionering af revisorernes forretningsmodel

Revisorbranchen skal brande sig selv på deres troværdighed, mener Danske Banks direktør for Personal Banking, Tonny Thierry Andersen. SIGNATUR har mødt direktøren til en snak om samspillet mellem bank og revisor og de udfordringer, som begge brancher står overfor i mødet med digitaliseringen.

Tekst/ **Anne Marx Lorenzen**,
journalist FSR – danske revisorer.
Foto/ **Lior Zilberstein**

Da vi mødte Tonny Thierry Andersen en tirsdag eftermiddag i Danske Banks hovedkvarter på Holmens Kanal, skulle han ud at holde oplæg for partnerne i EY om revisorbranchens udfordringer. Udgangspunktet for oplægget var blandt andet en artikel i The Economist, hvori en tabel fortæller sandsynligheden for, at bestemte professioner rammes af den stødt stigende globale digitalisering.

Inden for de næste 20 år er der 94 procent sandsynlighed for, at digitaliseringen for alvor rammer revisorbranchen og til dels overflødiggør revisors arbejde, som vi kender det i dag. Der er altså god grund til at begynde at tænke i en revolutionering af revisorbranchens forretningsmodel, mener Thierry Andersen.

Innovation skal drive værket

Thierry Andersen er blandt andet bagmanden bag Danske Banks "Projekt X", som netop prøver at imødegå de udfordringer, som digitaliseringen af den finansielle sektor rammes af.

"Projekt X er en separat enhed med forskellige professioner, hvoraf halvdelen kommer udefra. Vi fortalte projektteamet, at målet ikke kun er at forbedre os ti procent, men ti gange så meget. Så tvinger du dig selv til at tænke på en helt anden måde. Det er en måde at arbejde innovativt, som mange andre sektorer har gjort i mange år, men som nok ikke er så udbredt i banksektoren," forklarer Thierry Andersen.

I revisionsbranchen peger han på Deloitte Australiens Private Connect som et særligt eksempel på innovativt projekt. Det er en revisionsplatform, der arbejder i real time og med såkaldt cloudbaseret data, der gør det let for en virksomhed hele tiden at vide, præcist hvordan virksomheden præsterer. Og den slags initiativer er vigtig i en branche, der er under pres, og hvor der er risiko for at blive overtaget af andre professioner. Og det skal gå stærkt.

"Revisorbranchen har både en ekspertise og en tillid hos kunderne, som de skal formå at sætte i

spil, for på nogle af revisorernes helt basale opgaver vil der komme disruption i branchen. Jeg tror, at både revisorbranchen og den finansielle sektor har to-fire år til at reformere deres forretningsmodel – ellers kører toget," siger Thierry Andersen.

Revisor har kundernes tillid

Selvom det går stærkt, mener Thierry Andersen, at man bør se digitaliseringen som en fordel. For når man skal benytte folks data, skal man have deres tillid. Og her står både revisorbranchen og den finansielle sektor stærkt. Derudover bliver alting mere effektivt og tidsbesparende:

"Ambitionen er, at noget, der måske tager 800 minutter for os at lave fra start til slut, fremover kun skal tage 80 minutter. Lige når man først hører det, så tænker man, at det er umuligt. Men teknologien kan gøre det. I øjeblikket tester vi tekstrobotter, så i stedet for at vores ansatte skal sidde og taste alting ind manuelt fra et system over til et andet, så er det robotter, der læser det, og selv taster det ind. Og hvor mange revisorelever har ikke siddet til sent ud på natten og lavet den her slags," siger Thierry Andersen.

I et visionsoplæg fremlagt for regeringen af 27 erhvervsorganisationer, herunder FSR – danske revisorer, fremgår det, at danske virksomheder er mere skeptiske over for, hvor stor indflydelse digitaliseringen får i forhold til andre europæiske virksomheder. Det undrer bankdirektøren, for Danmark gør i høj grad brug af digitaliseringen både privat, men især offentligt med eksempelvis digital signatur. Han vil heller ikke gå så vidt som til at sige, at danske virksomheder er blinde over for digitaliseringen:

"Spørgsmålet er, hvor langt man er kommet, og om man tror, det kommer hurtigt, eller om man tror, der er god tid endnu, før forandringerne kommer. Vi tror, at ny software meget hurtigt kommer til at ændre forretningsstrategien. Hvis man ikke tror på den model, så har man det jo heller ikke på sin dagsorden," fortæller Thierry Andersen.

Digitalisering skaber muligheder

Konklusionen fra Thierry Andersen er klar. Digitaliseringen er på vej frem, og den kommer måske før, end vi lige regner med. Men hvordan får vi så gjort især de danske virksomheder bevidste om dette?

"Jeg kunne godt tænke mig, at det her er langt mere på dagsordenen i vores uddannelsespolitik, i vores erhvervspolitik, i vores skattepolitik og i vores innovationspolitik. Men det er noget, der tager tid. Vurderingen er, at i 2030 er 40 procent af alle amerikanske arbejdspladser væk som følge af robotter, så digitalisering er noget, man som virksomhed skal have øje på," uddyber Thierry Andersen.

Han synes, at man bør betragte digitaliseringen af Danmark som en fantastisk mulighed for Danmark. Som et lille land har vi nemlig en fordel, fordi vi har nogle gode data og ikke mindst god governance af data. Og som tidligere understreget er gennemsigtigheden vigtig.

"Det er vigtigt, at man med den øgede digitalisering også øger transparensen. I øjeblikket bliver de data, der er i verdenen, fordoblet hvert andet år, og derfor er det også vigtigt at fokusere på, hvad man som borger siger ja til, at de bliver brugt, og at der er en sikkerhed vedrørende de data, man har givet videre. Så cybersikkerhed er en meget væsentlig del af digitaliseringen fremadrettet."

Da Danske Bank først lancerede MobilePay, testede de både navnet alene og navnet MobilePay by Danske Bank. Og testerne af betalingstjenesten havde langt større tillid til applikationen, når de vidste, at det var Danske Bank, der stod bag.

"Så bankerne har stadigvæk et tillidsstempel, som man ikke skal undervurdere i den finansielle verden i dag," siger Thierry Andersen. •

OM TONNY THIERRY ANDERSEN

Tonny Thierry Andersen er bankdirektør og chef for Personal Banking i Danske Bank. Han er desuden formand for bestyrelsen i Finansrådet.

Han var også en af hovedtalerne til dette års Revisordøgn, hvor temaet var digitalisering og disruption.

REVISOR SKAL VÆRE VÆRDISKABENDE

Gastronomientreprenøren og vinderen af Marsh-prisen 2015, Claus Meyer lægger vægt på en revisor, der først og fremmest er optaget af at skabe værdi for sin kunde frem for sig selv.

Tekst/ **Anne Marx Lorenzen**,
journalist FSR - danske revisorer
Foto/ **Peter Willersted**

Da erhvervsprisen Marsh-prisen i slutningen af maj i år blev uddelt for 25. gang gik prisen til TV-kokken, madprofessoren og gastro-iværksætteren Claus Meyer. En mand, der har banet vejen for den populære nye nordiske gastronomi og sat Danmark på det kulinariske landkort.

Prisen fik han blandt andet, fordi han har formået at opnå enestående resultater i en branche, der i mange år har kæmpet med trange kår og lav indtjening. Derudover er han innovativ og altid to skridt foran alle andre.

Senest har han og familien krydset Atlanten for at slå sig ned i New York, hvor han vil etablere en restaurant og food court på Grand Central Station. Og at flytte butikken til Amerika har blandt andet betydet, at Meyer har måttet gøre sig selv klogere på de amerikanske virksomhedsregler:

"Jeg diskuterede naturligvis virksomhedsform og særregler med revisor, men det viste sig at være pænt kompliceret, så her røg vi ud i både insourcing af en dansk skatterådgiver og etablering af samarbejde med en amerikansk rådgiver," fortæller Claus Meyer.

Selvom Claus Meyer er involveret i mange selskaber, er han, med sine egne ord, ikke vanvittigt tæt på dem:

"Jeg har dog alligevel en meget stærk fornemmelse for tilstanden i hvert enkelt selskab, og det skyldes, at jeg har en vis musikalitet for tal," forklarer han.

I øjeblikket er det Dansk Revision i Odense, der står for at revidere tallene bag Meyer's, og når det kommer til valg af revisor, lægger Claus Meyer særlig vægt på værdiskabelse:

"Det er naturligvis vigtigt, at revisoren er relativt mere optaget af at skabe værdi for mig end for sig selv gennem relationen. Det modsatte giver mig røde knopper," siger Claus Meyer.

"Derudover skal han have en kærlig-kritisk indstilling til mit bogholderi. Han skal være

Det er naturligvis vigtigt, at revisoren er relativt mere optaget af at skabe værdi for mig end for sig selv gennem relationen. Det modsatte giver mig røde knopper.

Claus Meyer, gastro-iværksætter

intelligent og istand til, inden for lovens rammer, at finde de mest "effektive" løsninger, der hvor der er flere veje at gå," siger Claus Meyer. Og så skal man være klar på lidt af hvert, når man er revisor for Claus Meyer:

"I forbindelse med planlægning af min udvandring til New York konsulterede vi, som før nævnt, en skatterevisor fra et af de store danske revisionshuse. Da revisoren ankom til mit hjem på Kastanievej og ringede på, var mine grise netop sluppet løs. Så jeg bad naturligvis den venlige revisor-dame om at hjælpe med at indfange de løse grise. Og det gjorde hun naturligvis." •

OM CLAUS

Claus Meyer er gastronomisk iværksætter, rådgiver, medlem af Det Danske Gastronomiske Akademi og adj. professor i virksomheders samfundsansvar på CBS og Social Impact Fellow på University of California, Berkeley. Han har siden 1988 søsat mere end 20 virksomheder, hvoraf kun et fransk brasserie og dansestedet *Body Factory* er blevet afviklet.

I 2003 tog han initiativet til den nordiske køkkenbevægelse og grundlagde noma samt den selvejende institution Nordic Food Lab sammen med blandt andet René Redzepi. I 2010 stiftede han fonden Melting Pot, der i samarbejde med IBIS og med IFU som investor samt velsmag som våben, bekæmper fattigdom i Bolivia. Børns maddannelse og en alliance med Kriminalforsorgen om at uddanne kokke og bagere i danske fængsler er andre af fondens indsatsområder.

På ryggen af erfaringerne fra Bolivia er Fonden nu ved at etablere et nyt kulinarisk non-for-profit initiativ i Brownsville, Brooklyn – New York. Det sker i forbindelse med åbningen af en kommende food hall og restaurant i Grand Central Terminal, Manhattan med forventet åbning i foråret 2016. I 2014 slog Claus Meyer flere af sine danske virksomheder sammen med Løgismose. De to familier, der har et livslangt venskab bag sig, rekrutterede nye ressourcer til deres forretningsgrundlag ved at invitere Dansk Vækstkapital og den svensk-engelske kapitalfond IK Investment Partners med i ejerkredsen.

MÆRKEDAGE

Fødselsdage og jubilæer

Januar 2016

Statsautoriseret revisor **Morten Damgaard Møller**, ansat hos Revisionsfirmaet Axel Gram I/S i Odense, fylder 50 år den 6. januar 2016.

Statsautoriseret revisor **Søren Jensen**, ansat hos Deloitte i København, fylder 60 år den 6. januar 2016.

Registreret revisor **Erik Bonde, Nakskov**, fylder 70 år den 6. januar 2016.

Revisionschef og statsautoriseret revisor **Bethina Hamann**, Danmarks Nationalbank i København, fylder 50 år den 8. januar 2016.

Partner og statsautoriseret revisor **Henrik S Meldahl**, Ernst & Young i Vejle, fylder 50 år den 10. januar 2016.

Registreret revisor **Birthe Kühl**, ansat hos Danrevi i Bramming, fylder 50 år den 11. januar 2016.

Partner og registreret revisor **Kjeld Birk**, Nordkyst Revision I/S i Helsingør, fylder 60 år den 12. januar 2016.

Lead Financial Controller og statsautoriseret revisor **Jan Møller**, DONG Energy i Gentofte, fylder 60 år den 13. januar 2016.

Statsautoriseret revisor **Peder Meldgaard**, Risskov, fylder 70 år den 14. januar 2016.

Vice President og statsautoriseret revisor **Søren Hansen**, Carlsberg Group i København, fylder 50 år den 18. januar 2016.

Statsautoriseret revisor **Bo Sponholtz**, ansat hos inforevision A/S i Søborg, fylder 60 år den 20. januar 2016.

Partner og registreret revisor **Henrik Johansen**, Global Revision i Greve, fylder 50 år den 24. januar 2016.

CFO og statsautoriseret revisor **Poul Hansen**, Siemens Wind Power A/S i Brande, fylder 50 år den 27. januar 2016.

Revisorassistent **Tim Backe**, ansat hos Gundsø Revision ApS i Roskilde, fylder 50 år den 31. januar 2016.

Februar 2016

Registreret revisor **Helle Ebsen**, ansat hos Møller & Madsen i Slagelse, fylder 50 år den 1. februar 2016.

Statsautoriseret revisor **Ejler Jørgensen**, Vejle, fylder 70 år den 2. februar 2016.

Partner og registreret revisor **Vita Gunborg**, LUNI Revision ApS i Farum, fylder 60 år den 3. februar 2016.

Statsautoriseret revisor **Birger Smedegaard**, Vallensbæk, fylder 70 år den 5. februar 2016.

Senior partner og statsautoriseret revisor **Morten Kallehauge**, BDO i Sæby, fylder 50 år den 8. februar 2016.

Partner og statsautoriseret revisor **Klaus Okholm**, PwC i Aarhus, fylder 50 år den 10. februar 2016.

Indehaver og registreret revisor **Flemming Agerbo**, Agerbo Gruppen i Skjern, fylder 50 år den 11. februar 2016.

Registreret revisor **Karen Marie Pedersen**, ansat hos Revision Faaborg i Faaborg, fylder 60 år den 11. februar 2016.

Statsautoriseret revisor **Søren Lindholm Mikkelsen**, ansat hos Beierholm i Haderslev, fylder 50 år den 12. februar 2016.

Partner og statsautoriseret revisor **Peter Lund**, Christensen Kjærulff i København, fylder 60 år den 15. februar 2016.

MÆRKEDAGE

Marts 2016

Statsautoriseret revisor **Ole Svendsen**, Ballerup, fylder 70 år den 15. februar 2016.

Statsautoriseret revisor **Søren Jørgensen**, Hørsholm, fylder 80 år den 18. februar 2016.

Partner og registreret revisor **Hans Børsting**, Revision Limfjord i Skive, fylder 50 år den 23. februar 2016.

Partner og statsautoriseret revisor **Claus Bech**, Deloitte i Nuuk, fylder 50 år den 23. februar 2016.

Registreret revisor **Bodil Sørensen**, ansat hos Dansk Revision i Viborg, fylder 60 år den 24. februar 2016.

Statsautoriseret revisor **Arne Sørensen**, ansat hos Buus Jensen i København, fylder 50 år den 4. marts 2016.

CEO og statsautoriseret revisor **Søren Wonsild Glud**, Glud&Ko i Farum, fylder 70 år den 5. marts 2016.

Senior Finance Manager og statsautoriseret revisor, **Udo Witzky**, Arla Foods i Viby J, fylder 50 år den 6. marts 2016.

Indehaver og registreret revisor **Anette Skovborg Jespersen**, Skovborg & Co. ApS i Roskilde, fylder 50 år den 17. marts 2016.

Statsautoriseret revisor **Kenneth Jensen**, ansat hos Beierholm i Hobro, fylder 60 år den 17. marts 2016.

Registreret revisor **Søren Jakobsen**, ansat hos Ernst & Young i Svendborg, fylder 50 år den 18. marts 2016.

Statsautoriseret revisor **Frede Mørck**, Korsør, fylder 70 år den 18. marts 2016.

Statsautoriseret revisor **Erik Due Nielsen**, Kerteminde, fylder 70 år den 18. marts 2016.

Statsautoriseret revisor **Christian Fredensborg** Jakobsen, PwC i København, fylder 50 år den 19. marts 2016. Christian Fredensborg Jakobsen er partner og leder af PwC's Assurance afdeling.

Partner og registreret revisor **Bjarne Dahl**, Døssing & Partnere i Hillerød, fylder 60 år den 21. marts 2016.

Registreret revisor og cand.polit. **John Winther**, ansat hos Revision København i København, fylder 70 år den 24. marts 2016.

Statsautoriseret revisor **Arne Brøsted**, Odense, fylder 70 år den 24. marts 2016.

Senior Auditmanager og registreret revisor **Ole Nielsen**, Coop Danmark A/S, fylder 60 år den 28. marts 2016.

Virksomhedsjubilæer

GBJ Revision & Økonomisk Rådgivning A/S i Brønderslev har 25 års virksomhedsjubilæum den 1. januar 2016.

AB Revision ApS i Hedensted har 25 års virksomhedsjubilæum den 1. januar 2016.

Bille & Buch-Andersen A/S i Albertslund har 25 års virksomhedsjubilæum den 1. januar 2016.

Revision & Data A/S i Hellerup har 30 års virksomhedsjubilæum den 1. januar 2016.

Revisor-Fællesskabet af 1976 ApS i Rødovre har 40 års virksomhedsjubilæum den 1. januar 2016.

N / NAVNESTOF

DET RUNDE PORTRÆT

Helle Ebsen 50 år

Helle Ebsen elsker sit erhverv, men har alligevel både taget turen i det offentlige og i foreningsregi. Hun synes selv, at forskellen mellem at arbejde i det private og det offentlige er kæmpestor, men samtidig mener hun også, at mødet med de forskellige verdener har gjort hende til en bedre revisor.

"Jeg startede i et statsautoriseret revisionsfirma i Slagelse som elev og var der 10 år, men dengang for 24 år siden kunne jeg bare ikke få jobbet og småbørnsfamilielivet til at gå op i en højere enhed som revisor," forklarer Helle.

Men heldigvis var der i start-90'erne mange revisorer, der blev ansat hos SKAT, og Helle var en af dem:

"I starten havde jeg den holdning, at det var en total degradering at blive ansat i SKAT, og at min karriere ville være et overstået kapitel, hvis jeg fik arbejde i det offentlige," fortæller hun.

Men i det offentlige kunne hun forene karrieren og familielivet, og der var ikke mindst tid til at fordybe sig i det, som hun syntes var spændende

"Da jeg var i SKAT blev jeg klogere, fordi jeg havde tiden til at fordybe mig i det jeg arbejdede med," forklarer hun.

Efter en kort afstikker til en privat virksomhed som regnskabschef, søgte hun tilbage til SKAT samtidig med, at hun læste en master i SKAT. Omstruktureringer i SKAT betød dog, at hun besluttede sig for at lægge det offentlige bag sig, og hun fik efterfølgende ansættelse i det daværende FRR. Der gik dog ikke længe før telefonen ringede. Det var Helle Ebsens tidligere chef fra Slagelse, (der nu

var medejer af et Møller & Madsen Registreret Revisionsaktieselskab) der skulle have svar på et skat-tespørgsmål. Og i øvrigt ville han da også lige høre, om hun da ikke skulle være revisor igen?

"Så svarede jeg – nej, livet er simpelthen for kort til revision, for nu havde jeg jo arbejdet med skat i otte år," griner hun.

Men da det gik op for hende, at hun ikke skulle være ansat revisor, men i stedet overtage en del af revisionsvirksomheden, besluttede hun sig for at vende tilbage til revisorfaget:

"Det er så otte år siden nu, og det er den bedste beslutning, jeg nogensinde har taget, for jeg synes, at det med at have kontakt til sine faste kunder er rigtig dejligt. Vi er jo ofte den eneste eksterne sparring, som virksomhederne har. Den rolle er jeg rigtig glad for," siger hun.

I øjeblikket ser Helle Ebsen kvalitetskontrollen som den største udfordring for revisor. Hun mener, at man i stedet for at slække på graden af sikkerhed i erklæringen bør kunne lempe på kravene til revision for de mindre og mellemstore virksomheder.

"Man skal i stedet lave to forskellige typer af kvalitetskontrol. En for årsregnskaber af offentlig interesse og en for små og mellemstore virksomheder, hvis regnskabs stort set kun har interesse for banken. Således har små og mellemstore virksomheder fortsat mulighed for at få en erklæring med høj grad af sikkerhed, som samtidig står mål med virksomhedstype og størrelse af revisorregning. Som det er nu, vælger mange små og mellemstore virksomheder erklæringsform efter revisorregningens størrelse, og det er super ærgerligt for vores fag," siger hun. ●

Helle Ebsen har inviteret familien til Thailand over julen for at fejre sin 50 års fødselsdag, hvorimod selve dagen skal tilbringes på kontoret i Slagelse.

Før elektronisk kørebog med få klik

– nemmere bliver det ikke

Det eneste du skal foretage dig, er, at vælge om din kørte tur var privat eller erhverv. Kørebogen klarer resten og er godkendt af SKAT.

Læs mere på **www.trackme.dk**, eller ring på 70 701 710

Årligt
abonnement
**KUN
KR. 479,20**
+ moms *

* GPS enhed koster vejledende kr. 1.596,- + moms og tilkøbes udover abonnementet og er en engangsudgift. Enheden kan flyttes hvis du skifter bil.

ONLINE GPS TRACKING
TRACKME

B / BOGANMELDELSE

HENRIK CARMEL,
FSR – danske revisorer
ANMELDER

International skatteret – til at forstå

Ifølge forordet er det erfaringer fra et udlandsophold, der har givet forfatterne bag den nye bog "International Skatteret – i et dansk perspektiv" ideer til, hvordan dette uoverskuelige emnefelt kan fremstilles på en relativt lettilgængelig måde. Ved forskningsophold ved nogle amerikanske universiteter har forfatterne haft lejlighed til at observere undervisning i emnet. I den forbindelse har de noteret sig, at de studerende var godt forberedte til forelæsningsne og havde indsigt nok i stoffet til at deltage aktivt i undervisningen. Det hele fordi deres lærebøger var pædagogisk strukturerede. Og hvad mere kan danske studerende ønske sig, end at deres undervisere gør en indsats for at efterligne de gode eksempler? I denne sammenhæng er det lykkedes meget fint, og det er også derfor, at en bog til undervisningsbrug bliver anmeldt her. For indholdet er ikke kun egnet til undervisningsbrug, men højst relevant for praktikere, der arbejder som revisorer eller rådgivere og herigennem beskæftiger sig med international skatteret.

Bogen er opdelt i fire hoveddele:

1. Indledning og retskilder
2. Dobbeltbeskatningsoverenskomster og lempelse
3. EU-skatteret
4. Skatteplanlægning og værnsregler.

I den første del får man et overblik over det samlede område og en forståelse for grundbegreberne, der så udbygges senere i bogen. Bogens illustrationer udgør dens helt store styrke. Der er tale om simple tegninger, der eksempelvis viser, hvordan fordelingen af en skat mellem to stater skal ske. Det kan være et flowchart, der gennemgår kriterierne for, hvordan man fastslår hvilket land, der er domicilland. Det kan være regneeksempler, der viser hvordan en lempelsesbrøk regnes ud. Det kan være et skema, der giver et overblik over de forskellige former for skatteudnyttelse. Og i kapitlet om transfer pricing er de relevante selvangivelser konkret afbildet, så læseren får en hands-on fornemmelse af emnerne. Da der er tale om en undervisningsbog, sluttet hvert kapitel af med nogle spørgsmål.

Det er sikkert de færreste praktikere, der ville bruge tid på at svare på dem. Men det er egentlig ærgerligt, for øvelsen sikrer, at stoffet sidder godt fast. Bogen kan bruges som opslagsbog, når konkrete vurderinger skal foretages, men den egner sig reelt bedst som opslagsbog, efter den er blevet gennemlæst.

Hvis du studerede, dengang bøgerne var kedelige, gør du dig selv en tjeneste ved at genlæse stoffet og ajourføre din viden om dette med denne bog i hånden. For praktikere inden for international skatteret er altid til eksamen. •

Titel: "International Skatteret – i et dansk perspektiv"

Forfatter: Michael Tell, Katja Dyppel Weber og Peter Koerver Schmidt

Sidetall: 400

Pris: 550,00 kr. inklusive moms

ISBN: 9788741257983

Forlag: Hans Reitzels forlag, en del af Gyldendal

OM SIGNATUR

Udgiver

FSR – danske revisorer
Kronprinsessegade 8
DK – 1306 København K
Tlf. 3393 9191

Inspirationsgruppe

Jonna Roth, registreret revisor, Kappelskov Revision
Jeanette Vetlov, registreret revisor, DØSSING & PARTNERE
Thomas Hjortkær Petersen, statsautoriseret revisor, Deloitte
Brian Tolvstein, cand.merc.aud., Rigsrevisionen

Redaktion

Charlotte Jepsen, adm. dir. (ansv. red.)
Jan Wie, kommunikationschef (redaktør)
Anne Marx Lorenzen (redaktør)
Henrik Carmel, fagkonsulent
Jan Brødsgaard, fagkonsulent

Redaktionen er afsluttet den 17. november 2015.
Synspunkter, der kommer til udtryk i SIGNATUR, behøver ikke nødvendigvis at svare til eller være udtryk for FSR – danske revisors officielle holdninger.

Design og layout

e-Types Daily

Forsideillustration

Daniel Zender

Tryk

Arcorounborg

Oplag

6.500 eksemplarer

Annoncesalg

DG Media
St. Kongensgade 72
DK – 1264 København K
Tlf. 7027 1155
Annoncekonsulent Claus Aagaard Hansen,
claus.h@dgmedia.dk

Udgivelsesplan for 2015

Nummer 1: 2. marts
Nummer 2: 18. maj
Nummer 3: 18. september
Nummer 4: 27. november

Abonnement

Pris for årsabonnement: 480 kroner ex moms.
Henvendelse til fagkoordinator Gitte Jensen på
mailadresse gje@fsr.dk

ISSN 2245-2117.

SIGNATUR er tilmeldt Danske Specialmedier og oplagskontrolleret af FMK

DANSKE
REVISORER
FSR*

SPAR PENGE MED ALBATROS

Som medlem af brugergruppen Albatros får din virksomhed adgang til attraktive rabatordninger på bl.a.:

- Revisorprogrammer
- Edb-hardware og software
- Kvalitetsstyringssystemer
- Skades- og pensionforsikringer
- Lovinformation
- Benzin og diesel
- Skatteberegning

Du tilbydes også gratis deltagelse i to fagrelevante kurser årligt for en person. Det er muligt at deltage i kurserne med flere personer.

Albatros er en forening kun for revisorer og består p.t. af ca. 65 revisionsfirmaer med mere end 240 statsautoriserede og registrerede revisorer og over 700 medarbejdere.

Årskontingent 1.200,- kr. pr. virksomhed.

BLIV MEDLEM NU!

Kontakt Eske Nørgaard, reg. revisor, HA, på
tlf. **2887 7727** eller på mail **en@n3r.dk**

Vi får store (gode) rabatter ved at være medlem af Albatros. Det er f.eks. en stor fordel for os at købe kontorartikler, forsikring, faglige abonnementer og efteruddannelse gennem Albatros. Vi benytter os også af foreningens både skarpe og billige kursustilbud.

Jeg kan varmt anbefale, at flere revisionsfirmaer bliver medlem og benytter sig af mulighederne.

Niels C. Høyer
reg. revisor, Tønder Revision

SkatteGuiden

Udfør din skatterådgivning hurtigt og sikkert

“ (...) Med SkatteGuiden kan vi nu - uden brug af andre værktøjer og ekstern bistand - give vores kunder en kvalitetssikret løsning på f.eks. skattefri virksomhedsomdannelse eller aktieombytning.

Torben Madsen, statsautoriseret revisor,
TT Revision

“ (...) Jeg har med SkatteGuiden gennemført en anpartsombytning og fusion på 25 % af den normale tid. Systemet er meget nemt at arbejde i, og anvisningerne undervejs af relevant lovstof er meget nyttige.

Palle Thaisen, statsautoriseret revisor og partner, RIR Revision

Få guides til
Virksomhedsomdannelse,
Aktieombytning,
Fusion, Spaltning og
Tilførsel af aktiver

SkatteGuidens fordele

- Skatterådgivningen udføres langt hurtigere
- Revisor kan løse flere opgaver selv
- Junior kan løse komplekse senioropgaver
- Dokumentation dannes automatisk
- Risikoen for fejl og mangler mindskes kraftigt

Du får

- En guide skabt af skatteeksperter
- Et nemt og sikkert beregningsværktøj
- Tjeklister, der holder styr på dine svar
- Automatisk og endelig dokumentation
- Tidsplaner for alle dine handlinger

Læs mere på www.karnovgroup.dk/skatteguiden